

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی
شورای عالی برنامه ریزی

به انضمام مصوبات شورای برنامه ریزی دانشگاه الزهرا

مشخصات کلی ، برنامه و سرفصل دروس دوره کارشناسی

ارشد الهیات و معارف اسلامی در پنج رشته :

۱- علوم قرآن و حدیث

۲- فقه و مبانی حقوق اسلامی

۳- فلسفه و حکمت اسلامی

۴- ادیان و عرفان

۵- تاریخ و تمدن ملل اسلامی

کمیته تخصصی الهیات و معارف اسلامی

گروه علوم انسانی

مصوب دویست و سی امین جلسه شورای عالی برنامه ریزی

۱۳۷۰/۱۰/۱

مورخ

برنامه آموزشی

دوره کارشناسی ارشد الهیات و معارف اسلامی

گروه : علوم انسانی
رشته : الهیات و معارف اسلامی
دوره : کارشناسی ارشد
کمیته تخصصی : الهیات و معارف اسلامی
شاخه :
کدرشته :

شورای عالی برنامه ریزی در دوپست وسی امین جلسه

مورخ ۱۳۷۰/۱۰/۱ بر اساس طرح دوره کارشناسی ارشد الهیات و معارف اسلامی که توسط کمیته الهیات و معارف اسلامی گروه علوم انسانی شورای عالی برنامه ریزی تهیه شده و به تأیید این گروه رسیده است برنامه آموزشی این دوره را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) بشرح پیوست تصویب کرد و مقرر میدارد:

ماده ۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد الهیات و معارف اسلامی از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و موسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجرا است .

الف: دانشگاهها و موسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت فرهنگ و آموزش عالی اداره میشوند .

ب : موسساتی که با اجازه رسمی وزارت فرهنگ و آموزش عالی و براساس قوانین ، تاسیس میشوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه ریزی میباشند .

ج : موسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل میشوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند .

ماده ۲) از تاریخ ۱۳۷۰/۱۰/۱ کلیه دوره‌های آموزشی و برنامه‌های مشابه مؤسسات در زمینه کارشناسی ارشد و الهیات و معارف اسلامی در همه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی منکور در ماده ۱ منسوخ میشوند و دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی یادشده مطابق مقررات میتوانند این دوره را دایر و برنامه جدید را اجرا نمایند.

ماده ۳) مشخصات کلی و برنامه درسی و سرفصل دروس دوره : کارشناسی ارشد و معارف اسلامی در سه فصل جهت اجرا به وزارت فرهنگ و آموزش عالی ابلاغ میشود. رای صادره دویست و سی امین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی مورخ ۱۳۷۰/۱۰/۱

در مورد برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد و الهیات و معارف اسلامی در رشته:
۱- علوم قرآن و حدیث ۲- فقه و مبانی حقوق اسلامی ۳- فلسفه و حکمت اسلامی
۴- ادیان و عرفان ۵- تاریخ و تمدن ملل

۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد و الهیات و معارف اسلامی که از طرف گروه علوم انسانی پیشنهاد شده بود با اکثریت آراء بتصویب رسید.
۲) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد و الهیات و معارف اسلامی از تاریخ تصویب قابل اجرا است.

رای صادره دویست و سی امین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی مورخ ۱۳۷۰/۱۰/۱ در مورد برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد و الهیات و معارف اسلامی صحیح است بمورد اجرا گذاشته شود.

دکتر مصطفی معین
وزیر فرهنگ و آموزش عالی

مورد تأیید است

رونوشت : به معاونت آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی جهت اجرا ابلاغ میشود.

سید محمد کاظم نائینی
دبیر شورای عالی برنامه‌ریزی

بسمه تعالی

برنامه ، سرفصل دروس و منابع درسی
دوره کارشناسی ارشد الهیات و معارف اسلامی

فصل اول - مقدمه :

کمیته برنامه ریزی الهیات و معارف اسلامی به منظور تحقق اهداف شورای عالی برنامه ریزی و با عنایت به نیازهای آموزشی ، پژوهشی و کاربردی - در زمینه های فرهنگی ، اجتماعی ، تربیتی ، ارشادی ، تبلیغی ، قضائیه و سیاسی جمهوری اسلامی ایران ضروری دانست که با ملحوظ داشتن طرق رفیع نیازهای مذکور ، برنامه های درسی دوره کارشناسی ارشد الهیات و معارف اسلامی را که حلقه مهم و اصلی اتصال دوره کارشناسی و دکتری به شمار می آید ، با توجه به دگرگونیهایی که توسط این کمیته و با تصویب شورای عالی برنامه ریزی در این دو مقطع به عمل آمده مورد جرح و تعدیل کامل قرار دهد و برنامه و سرفصل دروس و منابع درسی کارشناسی ارشد را در پنج رشته تخصصی (علوم قرآن و حدیث ، فقه و مبانی حقوق اسلامی ، کلام و فلسفه اسلامی ، ادیان و عرفان ، تاریخ و تمدن ملل اسلامی) متناسب و منطبق با اهداف برنامه های گسترش و پیشرفت کشور در زمینه های مزبور باز بینی و باز نویسی نماید .

اهداف و مشخصات کلی برنامه ، سرفصل دروس و منابع این دروس که به تصویب کمیته برنامه ریزی الهیات رسیده بدین شرح است :

۱ - تعریف و اهداف : دوره کارشناسی ارشد الهیات و معارف اسلامی حلقه اصلی اتصال دوره های کارشناسی و دکتری این رشته ها در نظام آموزش عالی جمهوری اسلامی ایران است که به منظور تحقق اهداف اساسی زیر به خدمات فرهنگی - آموزشی خویش ادامه می دهد :

- ۱-۱- تربیت و تامین مربیان و مدرسان متخصص جهت جذب در دوره های کارشناسی و کاردانی دانشگاهها و دیگر موسسات آموزش عالی کشور .
- ۱-۲- تربیت قضات و کادرهای متخصص در مسائل حقوق و فقه اسلامی جهت جذب در دادگستری و دیگر نهادهای مشابه بر اساس مصوبات مجلس شورای اسلامی
- ۱-۳- تربیت و تامین محقق در زمینه مطالعات و تحقیقات اسلامی در رشته های قرآن و حدیث ، تاریخ و تمدن اسلامی ، حکمت و کلام اسلامی و عرفان و ادیان .
- ۱-۴- تامین نیروی لازم و متخصص برای خدمت در رایزنیها و نمایندگیهای فرهنگی در خارج از کشور .
- ۱-۵- فراهم ساختن امکانات برای ارتقای سطح علمی و فرهنگی کارشناسان و صاحب منصبان دستگاهها و سازمانهای دولتی در زمینه مطالعات اسلامی .
- ۱-۶- افزایش امکان گزینش مطلوبتر دانشجویان برای دوره های دکتری رشته های پنجگانه الهیات .
- ۱-۷- جذب داوطلبان مطالعات و تحقیقات اسلامی از کشورهای دیگر جهان .
- ۱-۸- فراهم کردن زمینه و امکانات تحصیل علوم و معارف اسلامی برای علاقمندانی که امکان کسب این علوم و معارف در حوزه های علمیه برای آنان وجود ندارد .

بند هشتم اهداف مذکور اجمالاً " به این نکته مهم و قابل توجه اشاره دارد که کیفیت ، روش ، زمینه ، مقدمات ، طول دوره تحصیل و نحوه پذیرش و گزینش داوطلبان ورود به حوزه های علمیه و دانشگاهها بایکدیگر متفاوت است و هرچند به برکت انقلاب پر بار اسلامی روابط بالنسبه نزدیکی میان این دو برقرار شده و گامهای بسیاری برای وحدت این نهادها برداشته شده ، ولی جامعه اسلامی ایران - همچنان به خدمات سازنده و ضروری آنها نیاز دارد ، زیرا شیوه های درس و بحث - دانشگاهها که غالباً " منطبق باشیوه های دانشگاهی جهان امروز است و اصول

متبع در حوزه‌ها که مبتنی بر سنت‌های چندصد ساله جهان اسلام است هر يك نظریه اهداف خاص خود دارند که حصول آن اهداف جز از طریق شیوه‌ها و سنت‌ها و نیز محیط مناسب خویش امکان پذیر نیست. تربیت فقهای برجسته تا نیل به مقام شامخ مرجعیت، وصول به درجه خبرویت در فقه و احراز سمت امامت جمعه و جماعت جز از طریق تعلیم و تعلم در حوزه تحقق نمی‌یابد. در مقابل، تربیت و تامین نیروهای انسانی متخصص در علوم اسلامی نیز که بتوانند نیازهای سازمانها و نهادهای دولت جمهوری اسلامی ایران را در چهارچوب قوانین و مقررات اداری و متناسب با مسائل علمی - فرهنگی جهان امروز مرتفع سازد، در دانشگاهها و موسسات عالی صورت می‌پذیرد. بنابراین وجود و حضور دوره‌های دانشگاهی الهیات و معارف اسلامی در کنار حوزه‌های علمی قم، مشهد و ... مکمل یکدیگر و هر يك تامین کننده بخشی مهم از نیازهای علمی، فرهنگی، روحی و معنوی جامعه اسلامی ایرانند.

۲. طول دوره و شکل نظام:

مطابق مصوبات شورای عالی برنامه‌ریزی طول این دوره سه سال خواهد بود.

۳. واحدهای درسی:

۳۸ واحد شامل ۲۸ واحد درس تخصصی و ۴ واحد رساله تحقیقی.

تهیه کنندگان:

- ۱- دکتر علی مهدی زاده
- ۲- دکتر سید محمد باقر حجتی
- ۳- دکتر علیرضا فیض
- ۴- دکتر نجفقلی حبیبی
- ۵- دکتر هادی عالم زاده

الف: جدول دروس دوره کارشناسی ارشد رشته الهیات و معارف اسلامی - شاخه علوم قرآن و حدیث

کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعت		بیشترین زمان را شده در
			جمع	نظری / عملی	
۰۱	فقه الحدیث	۲	۲۴	۲۴	
۰۲	تاریخ و حدیث ۱	۲	۲۴	۲۴	
۰۳	تاریخ و حدیث ۲	۲	۲۴	۲۴	
۰۴	مفردات قرآن ۱	۲	۲۴	۲۴	
۰۵	مفردات قرآن ۲	۲	۲۴	۲۴	
۰۶	تاریخ قرآن	۲	۲۴	۲۴	
۰۷	تفسیر قرآن ۱	۲	۲۴	۲۴	
۰۸	۲ " "	۲	۲۴	۲۴	
۰۹	۳ " "	۲	۲۴	۲۴	
۱۰	علوم قرآنی ۱	۲	۲۴	۲۴	
۱۱	۲ " "	۲	۲۴	۲۴	
۱۲	۳ " "	۲	۲۴	۲۴	
۱۳	۴ " "	۲	۲۴	۲۴	
۱۴	روشهای تفسیری ۱	۲	۲۴	۲۴	
۱۵	روشهای تفسیری ۲	۲	۲۴	۲۴	
۱۶	زبان خارجی ۱	۲	۲۴	۲۴	
۱۷	۲ " "	۲	۲۴	۲۴	
۱۸	رساله پایان نامه	۴			
		۲۲	۵۷۸	۵۷۸	
جمع		۲۸			

ب: جدول دروس دوره کارشناسی ارشد رشته الهیات و معارف اسلامی - شاخه فقه و مبانی حقوق اسلامی

کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعت		پیشنیازها
			جمع	نظری / عملی	
۱۹	احادیث فقهی	۲	۳۴	۳۴	
۲۰	زبان خارجی ۱	۲	۳۴	۳۴	
۲۱	" " ۲	۲	۳۴	۳۴	
۲۲	آیات الاحکام	۲	۳۴	۳۴	
۲۳	مباحث اصول ۱	۴	۶۸	۶۸	
۲۴	" " ۲	۴	۶۸	۶۸	
۲۵	" " ۳	۲	۳۴	۳۴	
۲۶	قواعد فقه ۱	۲	۳۴	۳۴	
۲۷	" " ۲	۲	۳۴	۳۴	
۲۸	فقه استدلالی ۱	۴	۶۸	۶۸	
۲۹	" " ۲	۴	۶۸	۶۸	
۳۰	" " ۳	۲	۳۴	۳۴	
۳۱	فقه تطبیقی	۲	۳۴	۳۴	
۳۲	رساله	۴			
					
جمع		۲۸	۵۷۸	۵۷۸	

ج: جدول دروس دوره کارشناسی ارشد رشته الهیات و معارف اسلامی - شاخه فلسفه و حکمت اسلامی

کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعت		پیشنیازها
			نظری	عملی	
۳۳	زبان تخصصی	۲	۳۴	۳۴	
۳۴	منطق قدیم	۲	۳۴	۳۴	
۳۵	منطق جدید	۲	۳۴	۳۴	
۳۶	مسائل کلامی جدید	۲	۳۴	۳۴	
۳۷	تاریخ علم کلام و فرق اسلامی	۲	۳۴	۳۴	
۳۸	فلسفه مشاء ۱	۲	۳۴	۳۴	
۳۹	" " ۲	۲	۳۴	۳۴	
۴۰	فلسفه ملاصدرا ۱	۲	۳۴	۳۴	
۴۱	" " ۲	۲	۳۴	۳۴	
۴۲	" " ۳	۲	۳۴	۳۴	
۴۳	فلسفه اشراق ۱	۲	۳۴	۳۴	
۴۴	" " ۲	۲	۳۴	۳۴	
۴۵	فلسفه غرب ۱	۲	۳۴	۳۴	
۴۶	" " ۲	۲	۳۴	۳۴	
۴۷	فلسفه تطبیقی	۲	۳۴	۳۴	
۴۸	زبان عمومی ۱	۲	۳۴	۳۴	
۴۹	" " ۲	۲	۳۴	۳۴	
۵۰	رساله پایان تحصیلی	۴			
					
جمع					
		۳۸	۵۷۸	۵۷۸	

مصوبات شورای برنامه ریزی دانشگاه الزهرا

نام درس	واحد	نوع درس	عنوان جدید	نوع تغییر	ملاحظات	تاریخ صور جلسه
متون دینی و عرفانی به زبان خارجی ۲	۲	تخصصی الزامی	-	حذف درس	-	۸۸/۱۰/۲۶
روش های دین پژوهی و ادیان ابتدایی	۲	تخصصی الزامی	-	اضافه درس	-	۸۸/۱۰/۲۶
ادیان ابتدایی	۲	تخصصی الزامی	-	حذف درس	-	۸۸/۱۰/۲۶
دین و مسائل جدید	۲	تخصصی الزامی	-	اضافه درس	-	۸۸/۱۰/۲۶
متون دینی و عرفانی به زبان خارجی ۱	۲	تخصصی الزامی	حذف شماره ۱	تغییر عنوان	-	۸۸/۱۰/۲۶
سمینار	۴	تخصصی الزامی	-	تصویب سرفصل	تدوین سرفصل سمینار برای کارشناسی ارشد برای دانشجویان آموزش محور .	۹۲/۱۰/۱۸
سمینار	۴	تخصصی الزامی	-	تصویب سرفصل	تدوین سرفصل سمینار کارشناسی ارشد برای دانشجویان آموزش محور .	۹۲/۱۰/۱۸

دندجولدرس دوره کارشناسی ارشد رشته الهیات و معارف اسلامی - شاخه ادیان و عرفان

کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعت		پیشنیازها
			نظری	عملی	
۵۱	تاریخ مسیحیت	۲	۳۴	۳۴	
۵۲	تاریخ یهود	۲	۳۴	۳۴	
۵۳	ادیان هندو بودائی	۲	۳۴	۳۴	
۵۴	ادیان اروپای قدیم	۲	۳۴	۳۴	
۵۵	ادیان خاور دور	۲	۳۴	۳۴	
۵۶	ادیان ابتدائی و قدیم	۲	۳۴	۳۴	
۵۷	علم کلام تطبیقی	۲	۳۴	۳۴	
۵۸	ادیان ایران پیش از اسلام	۲	۳۴	۳۴	
۵۹	تاریخ مجادلات در اسلام	۲	۳۴	۳۴	
۶۰	عرفان و ادب فارسی	۲	۳۴	۳۴	
۶۱	تاریخ تصوف از آغاز تا عصر حاضر ۱	۲	۳۴	۳۴	
۶۲	" " " " " " ۲	۲	۳۴	۳۴	
۶۳	متون دینی و عرفانی بزبان خارجی ۱	۲	۳۴	۳۴	
۶۴	" " " " " " ۲	۲	۳۴	۳۴	
۶۵	متون عرفانی بزبان عربی	۲	۳۴	۳۴	
۶۶	زبان خارجی (متون اسلامی) ۱	۲	۳۴	۳۴	
۶۷	" " " " " " ۲	۲	۳۴	۳۴	
۶۸	رساله پایان تحصیلی	۴			
					
		۲۸	۵۷۸	۵۷۸	
جمع					

ه: جدول دروس دوره کارشناسی ارشد رشته الهیات و معارف اسلامی - شاخه تاریخ و تمدن ملل

کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعات		پیشنیازها
			جمع	نظری / عملی	
۶۹	زبان اختصاصی گروه فرهنگ	۲	۳۴	۳۴	
۷۰	شناخت مآخذ تاریخ اسلام	۲	۳۴	۳۴	
۷۱	" " " شیعه	۲	۳۴	۳۴	
۷۲	فلسفه عمومی و نظری تاریخ	۲	۳۴	۳۴	
۷۳	اسلام شناسی در غرب	۲	۳۴	۳۴	
۷۴	تاریخ اسلام (۱)	۲	۳۴	۳۴	
۷۵	" " (۲)	۲	۳۴	۳۴	
۷۶	" " (۳)	۲	۳۴	۳۴	
۷۷	" " (۴)	۲	۳۴	۳۴	
۷۸	تاریخ علوم در اسلام	۲	۳۴	۳۴	
۷۹	متون تاریخی ، جغرافیای و کتیبه‌ها	۴	۶۸	۶۸	
۸۰	روش تحقیق در جغرافیای تاریخی اسلام	۲	۳۴	۳۴	
۸۱	تاریخ تعلیم و تربیت در اسلام	۲	۳۴	۳۴	
۸۲	هنر و معماری اسلامی	۲	۳۴	۳۴	
۸۳	زبان عمومی (همراه با گروه‌های دیگر) ۱	۲	۳۴	۳۴	
۸۴	" " " " " " ۲	۲	۳۴	۳۴	
۸۵	رساله پایان تحصیلی	۴			
					
جمع		۲۸	۵۷۸	۵۷۸	

رقم _____ ل دروس

فقه الحدیث

تعداد واحد : ۲ واحد
نوع واحد : نظری
پیشنیاز :
هدف : آشنائی به لسان حدیث

سرفصل دروس :

انتخاب پنج حدیث در هر یک از موضوعات زیر و بررسی شروح

آنها :

• اخلاق

• اعتقادات

• جهاد

• امر به معروف و نهی از منکر

• اهل کتاب

(به ضمیمه تکلیف)

منابع اصلی درس :

مرآت العقول : مجلسی دوم (محمدباقر)

روضه المتقین : مجلسی اول (محمدتقی)

و جزآننها

فقه الحدیث

منابع فرعی درس:

شرح ملا خلیل قزوینی بر اصول وفروع کافی

شرح موسی صالح مازندرانی

لوامع صاحبقرانیه

شرح اصول کافی ملا صدرا

تاریخ حدیث (۱)

تعداد واحد :	۲
نوع واحد :	نظری
پیشنیاز :	
هدف :	آشنائی با سیرتدوین و حدیث و اصطلاحات متداول میان محدثین
سر فصل دروس :	

- حدیث و سنت و اصطلاحات دیگر
  - تحقیقی درباره حدیث قدسی
  - تدوین حدیث از چه زمانی آغاز شده است.
  - نظریه قدماء و مستشرقین در این زمینه
  - رحله برای طلب حدیث
- (به ضمیمه تکلیف)

منابع اصلی درس :

اضواء علی السئه المجتهدیه : ابوریه

منابع فرعی درس :

- علم الحدیث : کاظم مدیرشانه چی
- قواعد الحدیث : علامه قاسمی
- اعلام المحدثین
- مقدمه منتهی المقال : ابوعلی
- دراسات فی الحدیث و المحدثین : هاشم معروف حسنی
- علوم الحدیث : دکتر صبحی الصالح

تاریخ حدیث (۲)

- تعداد واحد : ۲
نوع واحد : نظری
پیشنیاز : تاریخ حدیث (۱)
هدف : آگاهی از سیرتدوین حدیث و اصطلاحات
متداول میان آنها
سرفصل دروس :

- القاب محدثین : مسند ، محدث ، حافظ ، . . .
تحمل حدیث و صور مختلف آن :
سماع ، قرائت ، اجازہ ، مناوہ ، مکاتبہ ،
اعلام ، وصیت ، وجارہ .
کتب حدیث .
(به ضمیمہ تکلیف)

منابع اصلی درس:

المحدثین
اضواء علی السنۃ المجربۃ

منابع فرعی درس:

- قواعد التحدیث : علامہ قاسمی .
اعلام المحدثین .
دراسات فی الحدیث والمحدثین .
علوم الحدیث ومطلحه : دکتر صبحی الصالح .

مفردات قرآن کریم (۱)

- تعداد واحد : ۲
نوع واحد : نظری
پیشنیاز :
هدف : آشنائی به پیدایش و تطویرتد وین کتب مربوط به لغات
غریب قرآن و حدیث
سرفصل دروس :

تحقیق دربارهٔ مفردات و غرائب لغات قرآن و حدیث از چه
زمانی آغاز شد •
تداوم اهتمام مفسران قرآن و شارحان حدیث از صدر اسلام
به گزارش مفردات قرآن و حدیث
نقش مطالعات و بررسیهای مفردات قرآن و حدیث در پیدایش
معاجم و فرهنگها •

(به ضمیمه تکلیف)

منابع اصلی درس :

المعجم : حسین نصار
باتوجه به مساعی شیعه در زمینه تدوین
کتب غریب القرآن
و غریب الحدیث

نام درس : مفردات قرآن کریم (۱)

منابع فرعی درس :

تاسیس الشیعه : سید حسن صدر

مقدمه صحاح اللغه

مقدمه النهایه فی غریب الحدیث و الاثر : ابن اثیر

مقدمه کتب " غریبین "

مفردات قرآن (۲)

- تعداد واحد : ۲
نوع واحد : نظری
پیشنیاز : مفردات قرآن (۱)
هدف : شناخت علمی و تحقیقی درباره لغات غریب قرآن

سرفصل دروس :

در این مورد آیات و سوری طبق نظر استاد انتخاب
و لغات غریب موجود در آنها مورد بحث و تحقیق
عمیق و گسترده قرار میگیرد •
(به ضمیمه تکلیف)

منابع اصلی درس :

مطالب موجود در مجمع البیان تحت عنوان "اللغة"

منابع فرعی درس :

مجمع البحرین : طریحی •

قاموس قرآن :

معجم القرآن : عبدالروف مصری •

نام درس : تاریخ قرآن

تعداد واحد : ۲

نوع واحد :

پیشنیاز :

هدف :

سرفصل دروس :

عناوین قرآن - مفهوم آیه، معنی سوره - جمع قرآن - شیوه نگارش قرآن - قراآت قرآن.

منابع اصلی درس:

تاریخ قرآن دکتر حجتی.

منابع فرعی درس:

تاریخ قرآن دکتر رامیار، تاریخ القرآن ابو عبدالله زنجانی.

تفسیر قرآن (۱)

- تعداد واحد : ۲
نوع واحد : نظری
پیشنیاز :
هدف : آشنائی به آراء دانشمندان بزرگ در تفسیر

سر فصل دروس :

در جهت گزارش نحوه استفاد و برداشت مفسرین

مختلف از قرآن کریم

(به ضمیمه تکلیف)

منابع اصلی درس :

تفسیر المیزان (سوره اعلی و علق) با مقارنه آن نسبت به سایر

تفاسیر مهم

منابع فرعی درس :

تفسیر الشیخ الاکبر : منسوب به محیی الدین بن عربی

تفسیر روح البیان : اسماعیل حقی

بانگاه به تفسیر مجمع البیان : طبرسی

تفسیر قرآن (۲)

- تعداد واحد : ۲ واحد
نوع واحد : نظری
پیشنیاز : تفسیر قرآن (۱)
هدف : آشنائی به آراء دانشمندان بزرگ در تفسیر

سر فصل دروس :

- درجهت گزاین : حوّه تفسیرهای جامع
- (تفسیر سوره دهر)
(به ضمیمه تکلیف)

منابع اصلی درس :

- جوامع الجامع : طبرسی
- با توجه به تفسیرهای جامع دیگر

منابع فرعی درس :

- التبیان : شیخ طوسی
- مجمع البیان : طبرسی
- تفسیر قاسمی

تفسیر قرآن (۲)

- تعداد واحد : ۲ واحد
نوع واحد : نظری
پیشنیاز : تفسیر قرآن (۱)
هدف : آشنائی به آراء دانشمندان بزرگ در تفسیر

سرفصل دروس :

ج - در جهت گزارش نحوه تفسیر ائمه :
تفسیر سوره آل عمران

(به ضمیمه تکلیف)

منابع اصلی درس :

تفسیر نورالثقلین و البرهان بحرانی با توجه به سایر تفسیرهای
ائمه شیعی

منابع فرعی درس :

تفسیر علی بن ابراهیم قمی

الدر المنثور : جلال الدین سیوطی

جامع البیان : طبری

با توجه به " بحث روائی " تفسیر المیزان

علوم قرآن (۱)

- تعداد واحد : ۲
نوع واحد : نظری
پیشنیاز :
هدف : مطالعه و بررسی در علوم قرآن که اطلاع از آنها
به شناخت قرآن و فهم صحیح آن مدد میرساند
سرفصل دروس :

بحث و تحقیق درباره تاریخ علوم قرآن و نحوه تدوین کتب
مربوط به آن :

- نخستین کتابی که در این باره تألیف شد
- بررسی کتب قریبیین (دانشمندان شیعه و سنی)
در علوم قرآن .

کتابهای جامع در علوم قرآن
(به ضمیمه تکلیف درسی)

منابع اصلی درس :

نقد و گزارش الاتقان فی علوم القرآن: جلال الدین سیوطی

استفاده از مطاوی کتاب المیزان

(در حد مذکور در فهرست ریز مطالب)

منابع فرعی درس :

با استفاده از مطاوی کتاب المیزان

علوم قرآن (١)

مقدمه كتاب " البرهان في علوم القرآن " زرکش .

الفهرست ابن النديم .

مقدمتان في علوم القرآن .

تأسيس الشيعة .

علوم قرآن (۲)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : علوم قرآن (۱)

هدف : مطالعه در علوم که اطلاع از آنها به شناخت قرآن و فهم صحیح آن مدد می‌رساند

سرفصل دروس :

انواع و اقسام سوره آیات از نظر زمان و مکان :
آیات و سورمکی و مدنی و تحقیقی درباره آنها •
(به ضمیمه تکلیف درسی)

منابع اصلی درس :

نقد و گزارش الاتقان فی علوم القرآن • جلال الدین سیوطی با
تهیه جزوه انتقادی در زمینه فهرست ریز مطالب •

منابع فرعی درس :

با استفاده از مطاوی کتاب : مجمع البیان طبرسی •

البرهان علوم القرآن : زرکشی

مباحث فی علوم القرآن ، دکتر صبحی صالح •

مناهل العرفان فی علوم القرآن : زرقانی •

بحوث فی تاریخ القرآن و علومه : میر محمدی

پژوهشی در تاریخ قرآن : حجتی •

نام درس : علوم قرآن (۳)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : علوم قرآن (۲)

هدف : مطالعه در علمیه که اطلاع از آنها به شناخت قرآن و فهم آن
مدد می‌رساند.

سرفصل‌ها :

تحقیقی درباره مسئله عدم تحریف قرآن کریم و اثبات تحریف کتب آسمانی
دیگر، نقد کتب و نوشته‌هایی که عقیده تحریف قرآن را به شیعه نسبت می‌دهد.
(به ضمیمه تکلیف)

منابع اصلی درس:

البیان فی تفسیر القرآن

آیت ۰۰۰۱ خوثی

صيانة القرآن عن التحريف

محمد هادی معرفت

منابع فرعی درس:

المیزان : علامه طباطبائی (در موارد مناسب)

مقدمه آلاء الرحمن : شیخ محمد جواد بلاغی

مقدمه مستدرک الوسائل : حاج شیخ آغا بزرگ طهرانی بانگاه به فصل الخطاب

حاج میرزا احسین نوری

میلانی

التحقیق فی نفی التحریف عن القرآن الکریم

نام درس : علوم قرآن (۴)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : علوم قرآن (۳)

هدف : مطالعه در علمیه که اطلاع از آنها به شناخت قرآن و فهم آن

مدد می‌رساند.

سرفصل دروس :

اعجاز قرآن کریم:

کتابهایی که در اعجاز قرآن تدوین شده است، معنی لغوی و اصطلاحی اعجاز،
نقد و بررسی اقوال و آراء دانشمندان علوم قرآن درباره وجه اعجاز قرآن.
(به ضمیمه تکلیف)

منابع اصلی درس:

البيان في تفسير القرآن : آیت ۰۰۰۱ خوئی

الاتقان في علوم القرآن : جلال الدین سیوطی

منابع فرعی درس:

اعجاز القرآن : مصطفی صادق رافعی

اعجاز القرآن : باقلانی

مناهل العرفان : عبدالعظیم زرقانی

المیزان : علامه طباطبائی (در موارد مناسب)

روشهای تفسیری (۱)

تعداد واحد :	۲
نوع واحد :	نظری
پیشنیاز :	
هدف :	آشنائی به کیفیت روشهای مختلف تفسیر قرآن .

سر فصل دروس :

تفسیر به ماثور و تفسیر به رأی

امتناع از تفسیر ، اسرائیلیات در تفسیر ، اشاره قرآن به حوادث آیند .

تفسیر به رأی : موقعیت روایت در علوم اسلامی .

تفسیر به ماثور : ابن عباس و تفسیر او ، علی بن ابی طلحه راوی ابن عباس ، قرآن ذو وجوه است .

تفسیر طبری و آراء پیچیده او .

معتزله و مخالفان آنها ، مجاهد و گرایش او به تأویل .

تالیفات معتزله در تفسیر

غرر و درر = امالی سید مرتضی این تفسیر

زمخشری و تفسیر او ، عقائد معتزله : ارزش عقلی ، عدم ایمان

به سحر و کهنانت ، ایمان به وجود جن ...

روشهای تفسیری (۱)

منابع اصلی درس :

فقط استفاده از موضوعات و عناوین کتاب

مذاهب التفسیر الاسلامی: گولدزیهر، ترجمه و تعلیق دکتر

عبدالحلیم نجار .

بانگاهی به مقدمه اهم تفاسیر شیعه از قبیل مجمع البیان و

المیزان و صافی و جزآنها .

منابع فرعی درس :

منابع التفسیر : جوینی

قانون تفسیر : کمالی دزفولی

دائرة المعارف الاسلامیة

روشهای تفسیری (۲)

- تعداد واحد : ۲
نوع واحد : نظری
پیشنیاز : روشهای تفسیری (۱)
هدف : آشنائی به کیفیت روشهای تفسیری

سرفصل دروس :

- رابطه
نقدی بر نظریه گولدزیهردر عناوین زیر :
- تفسیر از نظر ممتصوفه
  - وحدت وجود، تفسیر از رهگذر تاویل و رمز، رای ابن العربی
  - اخوان الصفاء
  - غزالی و تفسیر او
  - تفسیر فرقه های مختلف
  - شیعه، خوارج

منابع اصلی درس :

فقط استفاده از عناوین کتاب مذاهب التفسیر الاسلامی تا ۳۳۵
با توجه به مقدمه اهم تفاسیر شیعه

منابع فرعی درس :

با استفاده از میزان در موارد مناسب

زبان عمومی (۱)

تعداد واحد = ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : قادر ساختن دانشجویان کارشناسی ارشد به استفاده از متون

انگلیسی مربوط به مطالعات اسلامی

سرفصل دروس :

مقاله بر - المال ، مقاله قاضی ، مقاله برامکه مقاله جمعه ،

فلسطین مقاله جامعه

زبان عمومی (۲)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : قادر ساختن دانشجویان کارشناسی ارشد به استفاده از متون

انگلیسی مربوط به مطالعات اسلامی

سرفصل دروس :

مقالات اسلام ، ایران (قسمت ادیان و مذاهب) ، غزالی (محمد بن محمد)

والا زهر .

احادیث فقہی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشنائی با سنت که یکی از ادله اربعه است و کیفیت استنباط

حکم فقہی از سنت •

سرفصل دروس :

درحدودچهل حدیث از احادیث احکام

منابع اصلی درس:

وسائل ، کافی

منابع فرعی درس:

وافی ملامحسن فیض و مرآت العقول مجلسی •

زبان عمومی (۱)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : قادر ساختن دانشجویان کارشناسی ارشد به استفاده از متون

انگلیسی مربوط به مطالعات اسلامی

سرفصل دروس :

مقاله بیت المال ، مقاله قاضی ، مقاله بگرامکه مقاله جمعه ،

فلسطین و مقاله جامعه

زبان عمومی (۲)

- تعداد واحد : ۲
نوع واحد : نظری
پیشنیاز :
هدف : قادر ساختن دانشجویان کارشناسی ارشد به استفاده از متون انگلیسی مربوط به مطالعات اسلامی
سر فصل دروس :

مقالات اسلام ، ایران (قسمت ادیان و مذاهب) ، غزالی (محمد بن محمد)
والا زهر .

آیات الاحکام

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشنائی با کتاب و آیات احکام فقهی و نحوه استنباط احکام

درآیات .

سرفصل دروس :

آیات از عقود و ایقاعات

منابع اصلی درس:

کنز العرفان فاضل مقداد .

منابع فرعی درس:

رَبْدَةُ البیان فی احکام القرآن ، مقدس اردبیلی .

مباحث اصول ۱

تعداد واحد :	۴
نوع واحد :	نظری
پیشنیاز :	
هدف :	آشنائی با مبانی استنباط احکام و تحصیل قدرت بر آن

سر فصل دروس :

مباحث مفاهیم ، عام و خاص ، مطلق و مقید ،
مجمّل و مبین ، امارات •

منابع اصلی درس :

اصول الفقه استاد مظفر

منابع فرعی درس :

قوانین و رسائل شیخ

مباحث اصول ۲

تعداد واحد :	۴
نوع واحد :	نظری
پیشنیاز :	مباحث اصول ۱
هدف :	آشنائی بامبانی استنباط احکام و تحمیل قدرت برآن
سرفصل دروس :	

دنباله مبحث امارات ، تعادل و تراجیح

منابع اصلی درس:

اصول الفقه استاد مظفر .

منابع فرعی درس :

قوانین الاصول و رسائل .

مباحث اصول ۲

- تعداد واحد : ۲
نوع واحد : نظری
پیشنیاز : مباحث اصول ۲
هدف : آشنائی بامبانی استنباط احکام و قدرت بر آن •

سرفصل دروس :

اصول عملیه : براءت ،
احتیاط ،
تخییر ،

منابع اصلی درس :

اصول الفقه مظفر و رسائل شیخ انصاری •

منابع فرعی درس :

قوانین الاصول •

قواعد فقیه ۱

- تعداد واحد : ۲
نوع واحد : نظری
پیشنیاز :
هدف : آشنائی با کلیات احکام فقه و بررسی و بحث درباره تعدادی از قواعد فقہی

سر فصل دروس :

مشمول برده قاعده از قواعد مشهور فقه اسلامی نظیر
قاعده لاضرر، قاعده ید، قاعده نفی عسر و حرج ،
قاعده فراغ و تجاوز ، قاعده قرعه ، قاعده مایضن
بمجهجه ، یضن بفاسده ، قاعده تتسبیب و
غیره .

منابع اصلی درس :

جزوه استاد بر مبنای کتابهای از قبیل :
القواعد الفقہیہ بجنوردی و عوائد نراقی و عناوین میرفتاح

قواعد فقه ۲

- تعداد واحد : ۲
نوع واحد : نظری
پیشنیاز : قواعد فقه ۱
هدف : آشنائی با کلیات احکام فقه اسلامی و بررسی درباره
پاره ای از قواعد فقهی
سرفصل دروس :

مشمول برده قاعده از قواعد مشهور فقه اسلامی از قبیل :
قاعده غرور ، قاعده غرر ، قاعده نفی سبب
قاعده میسور ، قاعده اصله الصحه و غیره .

منابع اصلی درس :

جزوه استاد بر مبنای کتابهای از قبیل القواعد الفقهیه
بجنوردی و عوائد نراقی و عناوین میرفتاح .

فقه استدلالی (۱)

تعداد واحد :	۴
نوع واحد :	نظری
پیشنیاز :	
هدف :	آموزش فقه استدلالی و روش استنباط احکام

سرفصل دروس :

مشمول بر کتابهای : قضا، شهادات، حجر، ضمان، حواله
کفالت، صلح، شرکت، مضاربه، قضا و شهادات
بمنزله ۲ واحد و بقیه نیز ۲ واحد است .
کتابهایی از قبیل وقف، عطیه، تجارت، دین، رهن،
ودیعه، عاریه، شفعه، وکالت، اقرار، احیاء موات
صید و ذبائح، اطعمه و اشربه .
در طی ترمهای تحصیلی بعنوان تکلیف به دانشجویان داده میشود و
موظف میشوند بدبا مراجعه به کتابهای جواهر و مسالك و
غیره به تحقیق و بررسی آنها پردازند .

منابع اصلی درس :

شرح لمعه شهید ثانی

منابع فرعی درس :

شرایع و مسالك

فقه استدلالی (۲)

تعداد واحد : ۴
نوع واحد : نظری
پیشنیاز :
هدف : آموزش فقه استدلالی و روش استنباط احکام

سر فصل دروس : مشتمل بر کتابهای مزارعه ، مساقات ، اجاره
سبق و رمایه ، جعاله ، وصایا که بمنزله دو واحد
منظور شده است و کتابهای نکاح و طلاق بمنزله
دو واحد دیگر منظور شده است .

منابع اصلی درس :

شرح لمعه شهید ثانی

منابع فرعی درس :

شرایع ومسالك .

فقه استدلالی (۳)

تعداد واحد :	۲
نوع واحد :	نظری
پیشنیاز :	
هدف :	آموزش فقه استدلالی و روش استنباط احکام

سرفصل دروس :

مشمول بر کتابهای حدود و تعزیرات که ۲ واحد منظور
شده و قصاص و دیات ۲ واحد دیگر.

منابع اصلی درس :

شرح لمعه شهید ثانی

منابع فرعی درس :

شرایع و مسالك

فقه تطبیقی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشنائی با فتاوی و نظرات فقهای شیعه و مذاهب اربعه

و تطبیق و مقارنسه بین آنها .

سر فصل دروس :

کتابهای وصایا و ارث

منابع اصلی درس:

خلاف شیخ طوسی

منابع فرعی درس:

تذکره الفقهای علامه حلی .

نام درس : زبان تخصصی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشنائی با لسان علمی اسلام شناسی و فلسفی

سرفصل دروس :

دایره المعارف فلسفی : عناوین :

ارسطو

فارابی

ابن سینا

سهروردی

ابن رشد

منابع :
A hand book of Islamic culture terms:
by M.A. taleghany.

لا اقل یکمذ اصلاح ادبی، فلسفی و عرفانی.

Arabs in history: B. Lewis.

نام درس : زبان تخصصی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشنائی بالسان علمی اسلام شناسی و فلسفی

سرفصل دروس :

دایره المعارف فلسفی : عناوین :

ملاصدرا

کانت (امانوئل)

دکارت (رنه)

تاریخ منطق

منابع :

A hand book of Islamic culture terms:
by M. A. Taleghany.

لا اقل یکصد اصلاح ادبی، فلسفی و عرفانی.

Arabs in history: B. Lewis.

نام درس : منطق قدیم

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : صیانت از خطای در فکر

سرفصل دروس :

۱- قضایا و تحلیل آن در منطق

۲- قیاس (اقترانی حملی ، اقترانی شرطی ، استثنائی ، استثنائی اتصالی)

۳- قیاسات خاص (مرکب ، مضمّر ، ذوالوجهین ، مساوات ، .....)

۴- منطق موجّهات

- قضایای موجّه

- عکس و تقابل در موجّهات

- قیاس در موجّهات (مختلطات)

۵- برهان و مبادی آن در منطق

۶- مغالطه و اقسام آن

منابع اصلی درس :

۱- منطق اشارات این سینا

۲- اساس الاقتباس خواجه نصیر طوسی

۳- جواهرالنضید خواجه نصیر طوسی / علامه حلی

نام درس : منطق قدیم

۴ - شرح مطالع قطب الدین رازی

۵ - " شمسیه " " " "

۶ - دره التجاج قطب الدین شیرازی

7- Aristotles syllogistic (t.ukasiewicz)

8- introduction to logic (Irving.Copi)

نام درس : منطق جدید

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : صیانت از خطای در فکر

سرفصل دروس :

۱- منطق و زبان

۲- منطق عبارات (حساب گزاره‌ها)

- گزاره‌های بسیط و مرکب

- جدول ارزش (Truth Table)

- مفهوم و ماهیت " استلزام مادی " (Material implication)

- پارادوکس‌های استلزام

- مفهوم و ماهیت " یای منطقی " (Logical or, inclusive or)

- توتولوژی ، تناقض وهم ارزی منطقی

- برهان صوری (متداستنتاج طبیعی) (natural deduction)

- قواعد استنتاج

- قواعد جایگذاری (Replacement)

- قاعده برهان شرطی (RCP)

- قاعده برهان غیرمستقیم (RCP) (برهان خلف)

- اثبات عدم اعتبار (Proving invalidity)

۳- شیوه قیاسی درتاسیس حساب گزاره‌ها

۴- حساب محمولات

- قضیه شخمیه و محصوره

- برهان صوری (متداستنتاج طبیعی)

- قواعد اسقاط والحاق سور (EG, EI, UG, UI)

- برهان شرطی در منطق محمولات

- قواعد نقض سور (QN)

- اثبات عدم اعتبار استدلال‌ها

- منطق نسب (logic of relations)

۵- شیوه قیاسی (Axiomatic) درتاسیس حساب محمولات

منابع اصلی درس:

1-Symdelic Logic(Irving.Copi)

2-Beginning Logic (hemmon, E.G)

3-Elementary Logic(B.Mates)

4-Methods of Logic(W.Quine)

۵- مدخل منطق صورت دکتر غلامحسین مصاحب

۶- درآمدی به منطق جدید دکتر ضیاء موحد

نام درس : مسائل کلامی جدید

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشنائی تحقیقی با شبهاتی که بر اثربشرفت علوم درباره دین بوجود آمده است.

سرفصل دروس :

- ۱ - نقد و بررسی ماده گرایی و حس گرایی (ماتریالیسم و پوزیتیویسم)
- ۲ - نقد و بررسی برخی دیدگاههای جامعه شناسی و روانشناسی درباره منشاء دین
- ۳ - نقد و بررسی رابطه عقل و وحی ، و علم دین

منابع اصلی درس:

- ۱- علم ودین - یان باربو، ترجمه خرمشاهی
- ۲- فلسفه علم کلام - ولفسن، ترجمه آرام
- ۳- منشاء طبیعی دین - هیوم
- ۴- کتب جامعه شناسی و روانشناسی (درمبحث دین)

نام درس : تاریخ علم کلام و فرق اسلامی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : بیان اجمالی تاریخ علم کلام و فرق اسلامی

سر فصل دروس :

معتزله و پنج اصل اساسی مکتب آنان

افکار معتزله در مسائل اجتماعی و سیاسی

رهبران معتزله و اهم کتب آنان

اشاعره و اصول عقیدتی آنان

رهبران اشاعره و اهم کتب آنان

موقف شیعه از نظر عقائد کلامی نسبت به معتزله و اشاعره و آراء اختصاصی این

طائفه در مسائل کلامی

متکلمان برجسته شیعه و اهم کتب آنان

مرجئه و عقائد آنان

خوارج و عقائد آنان

تاریخ اجمالی سایر فرق اسلامی

نام درس: تاريخ علم كلام وفرق اسلامى

منابع اصلى درس:

• شرح الاصول الخمسه قاضى عبدالجبار الاقصاد فى الاعتقاد غزالى

• الاباله من اصول الديانه اشعرى ومقالات الاسلاميين اشعرى

• شرح تجريدا لاعتقاد علامه حلى

• ملل ونحل شهرستانى

• مذاهب الاسلاميين بدوى

• آيات وروايات مربوط به اصول اعتقاد ومسائل موضوع درس

• شرح مواقف قاضى عضدايجى

• التمهيد باقلانى

منابع فرعى درس:

• ضحى الاسلام احمد امين جلد سوم

• تاريخ المذاهب الاسلاميه ابوزهره ، الشيعه بين الاشاعره والمعتزله،

• هاشم معروف الحسنى

نام درس : فلسفه مشاء (اول)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : روش تحقیقی فلسفه آموزی از طریق بررسی در روابط منطقی میان

مفاهیم که علوم حصولی و ارتسامی ما می باشد .

سرفصل دروس :

۱- مفهوم وجود

۲- اقسام وجود

۳- هستی و استی و چیستی

۴- اقسام تقابل

۵- مای شارحه و مای حقیقیه (پاسخ پرسش نخستین و پاسخ پرسش (گوهرفی)

۶- هستی بسیط و هستی ترکیبی

۷- مقولات ده گانه

۸- ماده و صورت و ترکیبات جوهری اجسام

۹- جسم طبیعی و جسم تعلیمی .

ملاحظات :

استاد ابتدا در چند جلسه با عنایت به مابعدالطبیعه ارسطو، مطالب موضوع این درس

را مورد بررسی قرار می دهد و سپس به نظریات ابن سینا می پردازد و در پایان با توجه

به آثار ابن رشد به سیر فلسفه مشاء پس از ابن سینا می پردازد .

نام درس : فلسفه مشاء (اول)

منابع اصلی درس :

- ۱- نجات ابن سینا
- ۲- کتاب الاشارات و التبیهات ابن سینا
- ۳- شرح العبارة و اغراض مابعد الطبیعه فارابی
- ۴- مابعد الطبیعه ارسطو ترجمه دکتر خراسانی
- ۵- تفسیر مابعد الطبیعه ابن رشد

- نام درس : فلسفه مشاء (دوم)
- تعداد واحد : ۲
- نوع واحد : نظری
- پیشنیاز :
- هدف : روش تحقیقی فلسفه آموزش از طریق بررسی در روابط میان مفاهیم که علوم حصولی و ارتسامی مامیباشند .
- سرفصل دروس :

۱ - معانی حقیقت ، ماهیت ، ذات ، طبیعت ، و نفس الامر

۲ - اعتبارات ماهیت

۳ - لابشرط قسمی و لابشرط مقسمی و کلی طبیعی

۴ - صرف حقیقت وجود

۵ - تمایز میان اشیاء و ملاکات امتیاز

۶ - تمایز به تشکیک

۷ - مسائل الهیات به معنای اخص

منابع اصلی درس:

۱- المشارع والمطارحات، شیخ شهاب الدین سهروردی.

۲- الهیات کتاب اشارات ابن سینا

۳- نجات ابن سینا

۴- تفسیر ما بعد الطبیعه ابن رشد

۵- التحصیل بهمنیار

نام درس : فلسفه ملاصدرا (۱)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آموزش حکمت برتر (حکمت متعالیه) جهان شناسی (کازمولوژی)

درسیستم توحیدی حکمت متعالیه .

سر فصل دروس :

۱- حکمت متعالیه چیست؟

۲- متدولوژی حکمت آموزی صدرالمتهین .

۳- سیستم فلسفه انتولوجیک ملاصدرا .

۴- رابطه منطقی وجودباماهیت در فلسفه اصاله الوجود .

۵- بحث اصاله الوجود یا اصاله الماهیه .

۶- مناظرات میان ملاجلال دوانی وملاصدرا در مسئله اصاله .

۷- اصالت واعتبار در مفاهیم فلسفی .

۸- رابطه علیت ومعلولیت بر اساس اصالت وجود .

منابع اصلی درس:

۱- شواهد الربوبیه	صدرالمتهین
۲- کتاب المشاعر	صدرالمتهین
۳- حکمت عرشیه	صدرالمتهین
۴- شرح هدایه اشیریه	صدرالمتهین

نام درس : فلسفه ملا صدرا (دوم)

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آموزش حکمت برتر (الحکمه المتعالیه) جهان شناسی

(کازمولوژی) درسیستم توحید حکمت متعالیه .

سرفصل دروس :

۱- بحث جعل و تاثیر درسیستم حکمت متعالیه

۲- وجود ذهنی و معمای آن

۳- حل معمای وجود ذهنی از نظر ملا صدرا

۴- اشتراك معنوی وجود

۵- کلی طبیعی و اعتبارات ماهیت

۶- دلایل برووجود کلی طبیعی

۷- تشکیک در حقیقت وجود

۸- وحدت و کثرت تقابلی در ماهیات

۹- انواع و اقسام وحدت

منابع اصلی درس :

۱- الشواهد الربوبیه صدرالمتالهین

۲- شرح منظومه سبزواری

۳- المشاعر صدرالمتالهین

۴- العرشیه " "

منابع فرعی درس :

۱- المشاعر

۲- حکمت عرشیه

نام درس : فلسفه ملاصدرا (سوم)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آموزش حکمت برتر (حکمت متعالیه جهان شناسی (کازمولوژی) در سیستم توحیدی متعالیه .

سر فصل دروس :

۱- وحدت وجود عرفانی محی الدین عربی

۲- وحدت وجود در فلسفه ملاصدرا

۳- وحدت در کثرت و کثرت در وحدت

۴- مباحث حرکت

۵- تفسیر نظریه ملاصدرا در بسط الحقیقه کل الاشیاء

۶- اتحاد عاقل و معقول .

۷- مباحث علم و تقسیمات آن و مراتب و انواع علم حضوری

۸- اثبات روح مجرد

۹- دلیل صدیقین در فلسفه ملاصدرا و مقایسه آن با دلیل صدیقین در فلسفه

ابن سینا .

منابع اصلی درس:

۱- شواهد ربوبیه صدر المتالهین

۲- شرح هدایه اثیری صدر المتالهین

۳- شرح منظومه سبزواری

نام درس : فلسفه ملاصدرا (سوم)

۴- مشاعر صدرالمتألهین

۵- العرشیه

۶- بعضی از آثار فلسفی بعد از ملاصدرا مثل بدایع الحکم زنوزی

منابع فرعی درس :

۱- مشاعر

۲- الهیات شرح اشارات خواجه نصیرالدین طوسی .

نام درس : فلسفه اشراق (اول)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : تحلیل و بازتابی روی علوم حضوری اشراقی که نفس مجرد از نهاد خویش و یابا اتصال به مبادی عالییه بدست میآورد .

سرفصل دروس :

۱ - منطق اشراقی و تفاوتهای آن با منطق مشاء

۲ - نور و تعریف آن و حقیقت آن

۳ - تقابل نور و ظلمت در اصطلاح فلسفه اشراق

۴ - انواع و اقسام انوار

۵ - افتقار جسم درهستی به نور مجرد

۶ - اختلاف انوار مجرد در کمال و نقص

۷ - نور الانوار

۸ - هرچیز که درک ذات خود کند نور مجرد است (تجرد نفس)

منابع اصلی درس:

شیخ شهاب الدین سهروردی

۱- حکمت الاشراق

فلوطین

۲- کتاب تاسوعات

منابع فرعی درس:

دیگر آثار سهروردی بخصوص المشارع والمطارمات و شروح مختلف آثار او .

نام درس : فلسفه اشراق (دوم)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : تحلیل و بازتابی روی علوم حضوری اشراقی نفس که از

نهاد خود و یا اتصال به مبادی عالی به بدست میآورد.

سر فصل دروس :

۱ - قاعده امکان اشرف .

۲ - قاعده الواحد در اصطلاح حکمت اشراق

۳ - احکام برازخ .

۴ - کیفیت تکثیر .

۵ - قاعده نور در مشاهده .

۶ - اشراق نور مجرد به انفصال وجدائی چیزی از خود نیست .

۷ - کیفیت صدور کثرت از واحد

۸ - ارباب انواع (مثل افلاطونی) .

۹ - و مباحث مربوط به نفوس پس از مفارقت از بدن .

منابع اصلی درس:

شهاب الدین سهروردی

۱- حکمت الاشراق

قطب الدین شیرازی

۲- شرح حکمت الاشراق

فلوطین

۳- تاسوعات

منابع فرعی درس:

المشارع والمطارحات و دیگر آثار و شروح آثار او .

نام درس : فلسفه غرب (۱)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشنائی تحقیقی با فلسفه غرب

سرفصل دروس :

۱- فلسفه دکارت

- ماهیت شك دستوری
- " نفس انسان و روش اثبات آن
- راههای اثبات وجود خداوند
- حقیقت و خطا
- ماهیت ماده و روش اثبات آن
- طبیعیات و جهان‌شناسی دکارت
- روش ریاضی دکارت
- نقادی فلسفه دکارت
- مروری گذرا بر آراء فلاسفه کارتزین (اسپینوزا، لایب نیتس، ...)

۲- فلسفه کانت

- ماهیت معرفت فلسفی
- حساسیت استعلائی
- زمان و مکان
- منطق صوری و منطق استعلائی

- مقولات فاهمه واثبات آنها
- احکام استعلائی
- شماتیسیم (شاکله سازی) و نقادی آن
- عالم پدیدار (فنومن) و عالم نفس الامر (نومن)
- جایگاه عقل محض و پدیده های آن
- مغالطات عقل محض
- تعارضات چهارگانه و نقادی آنها
- نقادی فلسفه کانت

منابع اصلی درس:

- ۱- دکارت : از تاریخ فلسفه کاپلستون
- ۲- تاملات : دکارت ، ترجمه دکتر احمد احمدی
- ۳- اصول فلسفه : دکارت .
- 4- the European philosophers from Decartes to Nietzsche (Edit: monro Beardsley)
- 5- Gueroult.
- ۶- تمهیدات (Prolegomena) ، کانت ترجمه دکتر غلامعلی حداد عادل .
- ۷- فلسفه کانت دکتر نقیب زاده
- ۸- فلسفه کانت اشتفان کورنر ترجمه عزت اله فولادوند .
- 9- Critique of pure reason Norman
- 10- Kant, Korner
- 11- Kant, Rabel

نام درس : فلسفه غرب ۲

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف :

سرفصل دروس :

- ۱- فلسفه اگزیستانسیالیسم و پدیدارشناسی
  - لفظ " اگزیستانس " و تفاوت آن با الفاظ وجود و موجود
  - آراء کی یرکسگارد
  - " کارل یاسپرس
  - " ژان پل سارتر
  - " کابریل مارسل
  - " مارتین هایدگر
  - وجوه اختلاف اساسی در آراء و اقوال یاسپرس ، هایدگرو سارتر
  - شان تاریخی فلسفه های اگزیستانس
- ۲- فلسفه های تحلیلی (اتمیسم منطقی ، پوزیتیویسم منطقی ، فلسفه زبان)
  - (اتمیسم منطقی)
  - فلسفه برتراندر راسل و وتیگنشتاین متقدم
  - منطق نمادی جدید
  - ماهیت جملات
  - قاعده وصفیه
  - نقادی اتمیسم منطقی

(پوزیتیویسم منطقی)

- آراء و نظریات شلینگ، کارناپ ، آیر
- اصل تحقیق پذیری و نتایج و مستلزمات آن
- نقادی پوزیتیویسم منطقی

(فلسفه زبان)

- آراء ویتگنشتاین متأخر
- " گیلبرت رایل
- نقادی فلسفه زبان

منابع اصلی درس:

- 1-Language, Truth and Logic. (A.G.Ayer).
- (زبان، حقیقت ، منطق ترجمه منوچهر بزرگمهر)
- 2- The revolution in Philosophy (A.G.Ayer)
- 3-Philosophical investigations (L. Wittgenstein)
- 4-Concept of mind (G.Ryle)
- ۵- رساله نوین دکتر ادیب سلطانی
- 6-What is philosophy (Heidegger)
- 7-Existentialism and human emotion (G.P.Sartre)
- 8-Six existentialist thinkers (Blackham)

نام درس : فلسفه تطبیقی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشنائی به روشهای گوناگون اندیشه های اسلامی و اندیشه های

جدید غرب زمین و دستیابی به نقطه نظرهای مشترک میان

سیستمهای تفکرات اسلامی و سیستمهای جدید غرب .

سرفصل دروس :

۱ - بحث تطبیقی در معرفت شناسی شامل مباحث : مقولات ثانیه

فلسفی و مقایسه آنها با مقولات فاهمه کانت ، کلیات در فلسفه

اسلامی و فلسفه غرب ، اتحاد عاقل و معقول ، درک تجربی .

۲ - بحث تطبیقی در هستی شناسی شامل مباحث : هستی در

فلسفه اسلامی غرب ، ماده و صورت ، علیت و معلولیت،

علیت غایی و حرکت .

منابع اصلی درس :

۱- مسائل فلسفه - راسل ترجمه بزرگمهر

۲- تئوری علم - همپین

۳- المشاعر - صدرالمتالهین

۴- مباحث علم و حرکت اسفار صدرالمتالهین

منابع فرعی :

۱- کاوشهای عقل نظری

دکتر مهدی حائری یزدی

۲- آگاهی و گواهی

دکتر مهدی حائری یزدی

۳- هرم هستی

دکتر مهدی حائری یزدی

زبان عمومی (۱)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : قادر ساختن دانشجویان کارشناسی ارشد به استفاده از متون

انگلیسی مربوط به مطالعات اسلامی

سرفصل دروس :

مقاله بیت المال ، مقاله قاضی ، مقاله بگرامکه مقاله جمعه ،

فلسطین و مقاله جامعه

زبان عمومی (۲)

- تعداد واحد : ۲
- نوع واحد : نظری
- پیشنیاز :
- هدف : قادر ساختن دانشجویان کارشناسی ارشد به استفاده از متون انگلیسی مربوط به مطالعات اسلامی
- سر فصل دروس :

مقالات اسلام ، ایران (قسمت ادیان و مذاهب) ، غزالی (محمد بن محمد)
والا زهر .

نام درس : تاریخ مسیحیت

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : شناخت سیرتاریخی دین مسیحیت و اصول اعتقادی آنها

سرفصل دروس :

محیط فکری فلسطین و روم پیش از آغاز مسیحیت • ظهور مسیح • کلیسای اولیه • مذاهب گنوسی • کلیسای روم • تدوین اناجیل • مقایسه اناجیل سه گانه (مرقس ، لوقا ، متن) و نامه های پولوس رسول • زندگی مسیح بر حسب اناجیل سه گانه • یوحنا • یحیی معمدان • پولوس رسول - رسولان تشکیل کلیسای روم ، سنت اگوستین • کلیسای ارتودکس شرقی • مسیحیت در آسیای مرکزی - مسیحیت در سرزمینهای اسلامی • کلیسا در قرون وسطی • فلسفه مسیحی در قرون وسطی • علل نهضت اصلاحی کلیسا • نتایج اصلاح کلیسا • کالون و لوتر • پیدایش کلیسای کاتولیک و کلیساهای پروتستان • کلیسا در برابر اومانیزم • کلیسا در برابر پیشرفتهای علمی جدید •

منابع اصلی درس :

تاریخ جامع ادیان بزرگ : جان ناس - مقارنه ادیان تألیف احمد شبلی

جلد دوم : مسیحیت

مقالات مربوط به مسیحیت از : دائره المعارف ادیان الیاد ده

تاریخ یهود

تعداد واحد : x

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : شناخت سیرتاریخ دین یهود و اصول اعتقادی آنها •

سر فصل دروس :

دین یهود ، مختصری درباره اوضاع اجتماعی و فکری مصر
و خاورمیانه پیش از آغاز دین یهود در کنعان و فلسطین
سلیمان و داود • تاسیس معبد • روابط قوم یهود با
دولت های آشور و بابل ، دوران اسارت - تدوین اسفار
دوران بازگشت و تعمیر معبد • روابط با دولت ایران • روابط
با دولت ایران • روابط با دولت روم • عصر مکابیان • فرقه های
یهودی (صدوقیان : فرسیسان ، اسنی ها ، تعمیری ها)
آغاز مسیحیت • روابط با کلیسای مسیحی - دوران یوآکندگس
• تدوین تلمود -

طبقه • ربانیون • یهود در اسپانیا • یهود بعد از رنسانس
و درسد • های اخیر • حکمت و عرفان یهودی •

منابع اصلی درس:

تاریخ: جامع ادیان، جان ناس، مقارنه الادیان تالیف دکتر احمد شلبی،

قاهره، ۱۹۶۷، جلد اول (یهود) جلد دوم (مسیحیت).

- Hastings, Encyclopaedia of Religion and Ethics.

-R.C.Zachner, A concise Encyclopaedia of Living Faiths.

ادیان هند و بودایی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : شناخت ادیان هند (هندوئی و بودائی) و سیرتاریخی و اصول معتقدات آنها.

سرفصل دروس :

۱. ادیان هندوئی - اشاره مختصر به ادیان بومی ماد قبل از آمدن آریائی‌ان - مهاجرت اقوام آریائی، وداها و دین ودائی، اوپانیشادها، شیواپرستی، آداب دینی در معابد، اوتارها، ویشنوپرستی، راماینه و مهابهارات - اهمیت کریشنا در ویشنوپرستی، بهاگوادگیتا، نهضت بهکتی، تاثیر اسلام در نهضت بهکتی، دین جاینی، دین سیکه، تاثیر اسلام در دین سیکه، نهضت‌های جدید، مختصری درباره فلسفه دینی و عرفانی هند (ودانته و سیکه، یوگا).
۲. دین بودائی - بودا و ادیان هندوش، زندگی بودا و تعلیمات او، شش‌ورای اول و پیدایش فرقه‌ها، دو فرقه اصلی مهاییانا و هینایانا، بودهیسم، آشوکا و کوشش‌های او در تقویت و ترویج دین بودائی، تدوین کتب دینی بودائی بزرگان پالی، دین بودائی در خاور میانه، و در آسیای جنوب شرقی، دین بودائی در چین و ژاپون، مکتب زن در ژاپون، اشاره اجمالی به مکتب‌های فلسفی بودائی.

ادیان هند

منابع اصلی درس :

تاریخ جامع ادیان - جان ناس .

ادیان ومکتبهای فلسفی هند، داریوش شایگان، مقارنه ادیان - احمد

شبلی، قاهره ۱۹۶۴، جلد چهارم .

راه حق - داماپاده، ترجمه رضا علوی .

-Hating, Encyclopedia of
Religion and Ethics.

- R.C.Zachner, A Concise
Encyclopedia of Living Faiths.

ادیان اروپای قدیم

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : شناخت ادیان قدیم اروپا از آغاز تا پیدایش مسیحیت .

سرفصل دروس :

ادیان اروپای قدیم

یونان : اساطیر همی ، ترکیب اساطیر و افسانه های بومی با اساطیر آریائی در منظومه های منسوب به همسر • هسیودس و منظومه ظهر و خدایان • حکمای سبعة • نظریه های جدید درباره آفرینش • جهانشناسی فلسفی در مقابل جهانشناسی اسطوره ای • نظریه های فلسفی درباره تکوین عالم (هراکلیتوس ، پارمنیدس و امپدوکلس) • تاثیر افکار و عقاید شرقی • مذاهب سری (دیونوسرسی - الئوسی - اورفئوس) • روم : پرستش ارواح (نومنا) • پرستش قوا و عناصر طبیعت • خدایان اسطوره ای • مظاهر قوامی طبیعت • شهرنشینی و تحول جهان اسطوره ای • تاثیر اساطیر یونانی در اساطیر رومی • تاثیر اساطیر و افسانه های اتروسکی • آداب و مناسک مذهبی در معابد • پرستش امپراطور بعنوان خدا • مهرپرستی ایرانی در امپراطوری روم • ورود افکار فلسفی یونانی و برخورد آن با مذاهب بومی •

ادیان اروپای قدیم

منابع اصلی درس:

تاریخ آئین یونان - سه جلد، ویل دورانت.

- N.P. Nilsson , History of Greek

Religion.

- S. Angus. the Religious

Quest of the Greco - Roman

World.

سایر منابع:

Hastings. Encyclopaedia of

Religion and Ethics.

- E.O. Games, Comparative

Religion.

ادیان خاور دور

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : شناخت ادیان خاور دور (چین و ژاپن) و سیروتحول

افکار دینی در آن نواحی •

سرفصل دروس :

- چین : پرستش آسمان (آئین) پرستش ارواح نیاکان
- کنفو سیوس و اصول دینی اجتماعی کنفسو سیوس •
- لائوتسه • تائو •
- ورود مذهب بودائی هند • بوداپرستی چینی و تبتی •
- کنفو سیوس جدید • ترکیب جریانهای مختلف دینی •
- ژاپن - مذاهب | ساطیربومی - شینتو •
- ورود دین بودا از چین • ترکیب مذاهب و آداب بومی
- و شینتو بادین بودا و روش مرفانی زن •

منابع اصلی درس :

تاریخ تمدن چین - از دوره تاریخ تمدن ویل دورانت •

- Hastings, Encyclopaedia
of Religion and Ethics.

ادیان ابتدائی قدیم

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : شناخت ادیان ابتدائی و نظریه های مربوط به آن .

سرفصل دروس :

ادیان ابتدائی - نظریه های مربوط به ادیان ابتدائی - آنیمیزم -
توتمیزم • پرستش نیسروهای طبیعت ادیان قدیم شرقی • کلدی و آشور
و بابل و مصر قدیم •

منابع اصلی درس:

مشرق زمین گاهواره تمدن - ویل دورانت • تاریخ جامع ادیان - جان ناس •

فصل اول •

E.O. James the Beginnings
of Religion: Pre-historic
Religion.

سایر منابع:

E.E. Evans Pritchard.

Theories of Primitive Religion

علم کلام تطبیقی

- تعداد واحد : ۳
نوع واحد : نظری
پیشنیاز :
هدف : آگاهی دانشجویان از اعتقادات کلامی و فرق مختلف
اسلام و جستن راههایی که موجب وحدت نظریین
ایشان شود .
سرفصل دروس :

- ۱- تاریخ علم کلام در اسلام
- ۲- امور عامه در مقدمات فلسفه و علم کلام
- ۳- در صفات ثبوتیه خداوند
- ۴- در صفات سلبیه خداوند
- ۵- در عدل خداوند
- ۶- در نبوت عامه و خاصه
- ۷- در امامت
- ۸- در معاد
- ۹- در ایمان
- ۱۰- در امریه معروف و نهی از منکر

منابع اصلی درس:

- ۱- شرح العقاید النسفیة فی اصول الدین و علم الکلام .
- ۲- النافع یوم الحشر فی شرح باب الحادی عشر .
- ۳- خلاصه الکلام در عقاید فرق اسلام . تالیف دکتر مشکور .

علم کلام تطبیقی

منابع اصلی درس:

- ۱- سرمایہ ایمان، تالیف لاهیجی.
- ۲- علم کلام، تالیف مرحوم استاد سید احمد.
- ۳- قواعد العقاید، خواجه نصیر الدین طوسی.

ادیان ایران پیش از اسلام

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : شناخت ادیان قدیم ایران و سیر تحول افکار و

عقاید در ایران پیش از اسلام •

سرفصل دروس :

دین آریائیان قدیم ، ظهور زرتشت ، گاتاهای زرتشت و دین کائانی
اوستای جدید بازمانده های دین قدیم آریائی در اوستای جدید
یشتها ، یسناها ، وندیداد •
دین ایرانیان در عصر هخامنشیان بر اساس سنگنبشته ها و
آثار مورخان یونانی ، دین زرتشتی در دوره ساسانی ،
نهضت دینی در دوره شاپور اول ،
ظهور اسلام و برخورد آن با دین زرتشتی ، مجوس در قرآن
و در جامعه اسلامی ، دین زرتشتی بعد از اسلام در ایران
و هند ، ادبیات دینی زرتشتی بزبان پهلوی •

منابع اصلی درس:

گاتاهای ، ترجمه پورداود ، یشتها ، ترجمه پورداود •
ادیان ایران باستان ، نیرنگ ، ترجمه دکتر نجم آبادی •
تاریخ جامع ادیان ، جان ناس •

منابع فرعی درس:

ایران در زمان ساسانیان - کریستن سن ، ترجمه یاسمی •

تاریخ مجادلات در اسلام

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : مجادله و احتجاج با علمای ادیان دیگر بمنظور اثبات

• حقانیت اسلام

سرفصل دروس :

۱- احتجاجات با اخبّار یهود

۲- احتجاجات با قسیسین نصاری

۳- احتجاجات با ثنوبه

۴- احتجاجات با مجوس

۵- احتجاجات با دهریه

منابع اصلی درس :

۱- احتجاج طبرسی

۲- مناظرات فخر رازی

۳- التمهید باقلالی

۴- کتاب المغنی ، قاضی عبدالسه جبار •

عرفان و ادب فارسی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : شناخت جلوه های عرفان اسلامی در زبان و ادبیات فارسی و

شرح کتب و آثار عرفانی فارسی

سرفصل دروس :

نخستین جلوه های تصوف در ادب فارسی ، تصوف در خراسان •
گسترش تصوف اسلامی در سرزمینهای فارسی زبان • معرفی آثار مهم عرفانی
بزبان فارسی • کشف الحجب هجویری ، ابوسعید ابوالخیر
و رباعیات عرفانی ، باباطاهر همدانی ، خواجه عبدالله انصاری
سنائی و غزل عرفانی ، سنائی و مثنویهای عرفانی او ، عطار ،
نظامی ، مولوی ، سعدی ، حافظ ، جامی
(با ذکر نمونه هایی از غزلیات ، عرفانی آنها ، نمونه هایی از مثنویهای
سنائی ، عطار و نظامی و مولوی)
عرفان نظری بزبان فارسی ، منطق الطیر عطار ، گلشن راز شیخ محمود شبستری
ترجمه آثار عرفانی عربی به فارسی •
تصوف اسلامی در هند و سهم زبان فارسی در اعتلای افکار عرفانی اسلامی در
هند • عرفای فارسی زبان هند ، امیر خسرو دهلوی ، حسن دهلوی ، ذکر برخی از
آثار عرفانی فارسی در هند (چون نوشته های کیسو دراز ، شیخ احمد سمرندی ،
محدث دهلوی) • اقبال لاهوری و عرفان اسلامی • افکار عرفانی اسلامی او •

عرفان و ادب فارسی

منابع اصلی درس:

کشف المحجوب از جلالی هجویری - گلشن راز از شیخ محمود
شبستری و شرح گلشن راز - مثنوی - دیوان حافظ - دیوان
شمس - دیوان سنائی *

تاریخ تصوف از آغاز تا حمله مغول

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : ندارد

هدف : آشنائی دانشجویان با پیدایش تصوف در اسلام و سیر آن تا قرن

هفتم هجری

مرفصل دروس :

کلمه "صوفی"، وجوه اشتیاق و تعریف آن.

منابع افکار عرفانی اسلامی در آیات قرآنی و احادیث و اخلاق و رفتار پیغمبر

اکرم و صحابه • پیدایش زهد در آغاز اسلام - اختلاف زهد و رهبانیت •

نخستین عرفاء اسلامی (حسن بصری، رابعه، ابراهیم ادهم، بایزید بسطامی

ذوالنون مصری، خلج، جنید) •

نخستین آثار عرفان اسلامی (آثار ابوطالب مکی، کتاب اللمع ابونصر سراج، رساله

قشیریه، کشف المحجوب هجویری) •

کتاب التعریف کلاباذی •

رشد تصوف در خراسان، ابوسعید ابی الخیر، خواجه عبدالله انصاری •

ابن عربی و وحدت وجود • تاثیر افکار ابن عربی در تحول افکار عرفانی، شارحان

آثار ابن عربی •

تاثیر حمله مغول در افکار عرفانی • عرفان اسلامی در شبه قاره هند •

عرفاء بزرگد این دوره (جلال الدین بلخی، فخرالدین عراقی، شیخ محمود شبستری،

نورالدین جامی) •

تفاسیر عرفانی قرآن کریم • تاثیر عرفان اسلامی در ادبیات این دوره •
تشکیل سلسله‌ها (طیفوریه ، قادریه ، سهروردیه ، کبرویه) •

منابع اصلی درس :

کشف المحجوب هجویری - رساله قشیریه - تاریخ تصوف در اسلام
دکتر غنی - جستجو در تصوف از دکتر زرین کوب - اللمع فی التصوف
آثار مولانا - شیخ محمود شبستری و نفحات الانس جامی •

تاریخ تصوف - از قرن هفتم تا عصر حاضر

تعداد واحد : ۲

نوع واحد :

پیشنیاز :

هدف : آشنایی دانشجویان با تاریخ تصوف از قرن هفتم تا عصر حاضر .

سرفصل دروس :

سلسله‌های تصوف تا قرم دهم هجری - تاثیر مکتب ابن عربی در جریانهای عرفان
نظری در دنیای اسلامی (اسپانیا - افریقای شمالی - ایران و خاورمیانه - شبه
قاره هند) - بنیادین سلسله‌های تصوف در شهرهای شمالی شبه قاره هند و
هندوستان - خانقاههای تصوف در ایران از زمان شاه نعمت الله ولی و ارتباط
سلسله‌ها با همدیگر (کبرویه - نعمت الله الهی - نقشبندی - چشتیه و قادریه)
آثار مهم عرفانی از قرن هفتم به بعد - تصوف در دوره صفویه - زندیه و قاجاریه -
روابط فقها و عرفا .

منابع اصلی درس :

جستجو در تصوف ایران دکتر زرین کوب - طرائق الحقایق - ریاض السیاحه و
بستان السیاحه زین العابدین شیروانی - سلسله‌های تصوف در ایران - تاریخ
ادبیات ایران - تالیف دکتر صفا - تاریخ ایران در دوره صفویه - زندیه -
قاجاریه .

A History of Sufism in India , by Sayid- Athar

Addas Rizvi, IIVOL , New Delhi , 1975

متون دینی و عرفانی به زبان خارجی (انگلیسی ، فرانسه ، آلمانی)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشنائی با متون مختلف و اصطلاحات مربوط به علوم

دینی و عرفانی

سرفصل دروس :

انتخاب از ترجمه های معتبر آثار دینی و عرفانی اسلام

و جهان

فصل عرفان از کتاب "انواع تجربه های دینی و پیام جیمز

فصل عرفان نوافلاطونی از کتاب "عرفان مسیحی" اینگ •

متون عرفانی بزبان عربی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشنائی با آثار عرفانی اسلامی بزبان عربی و درک مفاهیم

و معانی عرفانی از این راه .

سرفصل دروس :

گزیده هائی از :

• کتاب اللمع ابونصر سراج

• رساله قشیریه

• مقامات العارفين ، از اشارات ابن سینا ، با شرح مضامین

• و اصطلاحات عرفانی

منابع اصلی درس:

• اللمع فی التصوف از ابونصر سراج

• رساله قشیریه از ابوالقاسم قشیری

• مقامات العارفين

منابع فرعی درس:

زیان عمومی (۱)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : قادر ساختن دانشجویان کارشناسی ارشد به استفاده از متون

انگلیسی مربوط به مطالعات اسلامی

سر فصل دروس :

مقاله بیت المال ، مقاله قاضی ، مقاله بصرامکه مقاله جامعه ،

فلسطین و مقاله جامعه

زبان عمومی (۲)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : قادر ساختن دانشجویان کارشناسی ارشد به استفاده از متون

انگلیسی مربوط به مطالعات اسلامی

سر فصل دروس :

مقالات اسلام ، ایران (قسمت ادیان و مذاهب) ، غزالی (محمد بن محمد)

والا زهر .

زبان انگلیسی (اختصاص گروه فرهنگد و تمدن اسلامی)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : کسب مهارت نسبی در استفاده از متون تخصصی تاریخ

و تمدن اسلامی بزبان انگلیسی.

سرفصل دروس :

۱- مقاله علی بن ابیطالب (ع) ALI B.Ali Talil

۲- مقاله معماری Architecture

۳- مقاله دیوان Diwan

منابع اصلی درس :

The Encyclopaedia OF g slam , New Edition.

شناخت مآخذ تاریخ اسلام

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : شناخت مآخذ تاریخ اسلام

سرفصل دروس :

معرفی مستقیم منابع و مآخذ تاریخ اسلام با مشاهده عینی و توری هر يك از آنها، مطالعه اجمالی فهرست مطالب و آشنائی با شیوه تدوین و تالیف آنها، ارزیابی اجمالی هر يك از این مآخذ همراه با تحقیقاتی که به هردانشجو تکلیف میگردد. از کهن ترین منبع و سند (قرآن کریم و احادیث و سیره ابن اسحاق) تا منابع و مآخذ سده های متأخرتر (العبرتالیف ابن خلدون و تاریخ الخلفاء، سیوطی و جز آنها).

منابع اصلی درس :

منابع اصلی و عمده در ضمن شرح درس اجمالاً " معرفی شده است .

شناخت مآخذ تاریخ تشیع

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : شناخت مهمترین مآخذ تاریخ شیعه

سرفصل دروس :

معرفی مستقیم منابع مورد نظر با آوردن آنها در کلاس درس و توزیع هر یک و مطالعه اجمالی فهرست مطالب و آشنائی با شیوه تدوین و تالیف آنها و بالاخره ارزیابی اجمالی هر یک از این مآخذ.

منابع اصلی درس:

- ۱- گزیده‌ای از ۴۰۰ مآخذ که محمدرضا حکیمی در "یادنامه علامه امینی" (کتاب اول، مقاله بیستم) ارائه و بحث کرده است.
- ۲- کتب تاریخی "الذریعه" مرحوم آقا بزرگ تهرانی.

فلسفه علمی و نظری تاریخ

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : درک مفاهیم تاریخی و آشنائی با فلسفه علمی و نظری تاریخ

سرفصل دروس :

بیژوهشی در باب لفظ تاریخ ، تاریخ ، تاریخ نگاری ، تاریخ نگاری
اسلامی ، معانی و مفاهیم مختلف تاریخ ، تاریخ نقلی ، تاریخ علمی
فلسفه نظری تاریخ ، هدف تاریخ ، مکانیسم ، حرکت و محرك ، مسیر
و منازل ، حرکت تاریخ ، فلسفه علم تاریخ ، روش شناسی ، بیژوهشی
تاریخی ، عنصر گزینش در تاریخ ، تفسیر تاریخی ، قانون بندیهای
تاریخ ، امکان تجربه در تاریخ ، تفاوت علم تاریخ با علوم دیگر ...
• فلسفه تاریخ از دیدگاه قرآن و اسلام •

منابع اصلی درس :

• جامعه و تاریخ : استاد شهید مرتضی مطهری •

• فلسفه تاریخ : دکتر عبدالکریم سروش •

• تاریخ چیست : ترجمه حسن کامشاد •

• مقدمه ، ابن خلدون •

فلسفه علمی و نظری تاریخ

منابع فرعی درس:

• فلسفه انقلاب و قیام مهدی، استاد شهید مرتضی مطهری.

• درك تاریخ : ترجمه دكتر طوسی.

• فقر تاریخ گسری: تالیف كارل یسور، ترجمه احمد آرام.

• تمدن دربوته آزمایش، آرنولد توین بی.

• قهرمان در تاریخ، هوگ سیدنی.

اسلام شناسی در غرب

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشنائی با تفکرات غربی در مورد اسلام و شناخت تحریفات که در مورد اسلام بوسیله مستشرقین بوجود آمده و پیدا کردن راه جبران این انحرافات
سرفصل دروس :

بیدایش خاورشناسی

تاریخ خاورشناسان

علل توجه خاورشناسان به مسائل اسلام

شناخت اسلام شناسان غربی و بررسی آثار آنان و ترجمه گزیده ای

از آنها •

منابع اصلی درس:

N. Daniel , Islam and Tho West.

N. Daniel , Imperialism and Islam.

المستشرقون، ترجمه نجیب الحقیقی •

تاریخ اسلام ۱

تعداد واحد :	۲
نوع واحد :	نظری
پیشنیاز :	شناخت مآخذ
هدف :	آشنا کردن دانشجویان بانحوه تحقیق و بررسی درمسائل تاریخی

سرفصل دروس :

تاریخ سیاسی و اجتماعی اسلام از آغاز تا پایان عصر امویان •
عرب و عربستان پیش از ظهور اسلام ، وضع جهان هنگام ظهور
اسلام ، بعثت پیامبر (ص) ، هجرت (علل و نتایج) ، بررسی
تحلیلی غزوات و سرایا ، وحدت عربستان ، جانشینی ، جانشینی
پیامبر(ص) ، خلفای راشدین ، فتوحات ، بررسی عوامل سلطه
امویان ، مطالعه تحلیلی دولت امویان ، بررسی جامعه عصر
اموی ، تشکیلات حکومتی امویان ، بررسی علل انقراض امویان •

منابع اصلی درس:

۱- سیره النبویه: ابن اسحاق وابن هشام - تاریخ الرسل والملوک حلبی، تاریخ
یعقوبی، احمدبن واضح یعقوبی، مروج الذهب مسعودی، تاریخ عرر السیر
شعالی، تجارب الامم ابن مسکویه، الکامل فی التاریخ ابن اثیر، کلبی (الاصنام) •

منابع فرعی درس:

المغازی، واقدی، طبقات، تالیف محمدبن سعد، فتح البلدان، بلاذری، فتوح

تاريخ اسلام ١

الشام، واقدي، عيون الاخبار (ابن قتيبه) : العقد الفريد (ابن عبد ربـ) ،
التنبيه والاشراف (مسعودي) ، العارف (ابن قتيبه) ، سني ملوك الارض ( )
(اصفهاني) .

تاریخ اسلام (۲)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : تاریخ اسلام (۱)

هدف : آشنا کردن دانشجویان بانحوه تحقیق و بررسی در مسائل تاریخی

مرفصل دروس :

تاریخ سیاسی و اجتماعی عصر عباسیان

آغاز دعوت عباسیان و علل پیروزی، بررسی تحلیلی دوره اول عباسی (ایرانیان در دستگاه خلافت، نهضت‌های دینی و سیاسی، روابط خارجی، علم و تمدن، تشکیلات دولتی، وضع اجتماعی)، بررسی نفوذ ترکان (علل و نتایج)، تجزیه قدرت خلافت، پیدایی دولت‌های مستقل در شرق و غرب (طاهریان، صفاریان، سامانیان ۰۰۰، امویان اندلس، ادریسیان، طولونیان، اخشیدیان، ۰۰۰)، دوره امیرالامرای، دوره سلطه آل بویه، دوره سلطه سلجوقیان، فاطمیان در برابر عباسیان، جنگ‌های صلیبی، یورش مغول و انقراض عباسیان، بررسی نهضت‌های دینی، سازمان‌های دولتی، علم، فرهنگ و جامعه.

منابع اصلی درس :

۱ - الکامل فی التاریخ تألیف ابن اثیر

۲ - النجوم الزاهره جمال الدین یوسف بردی

۳ - تاریخ و صاف

نام درس : تاریخ اسلام (۲)

- ۴ - جامع التواریخ ، خواجه رشیدالدین فضل اله همدانی
۵ - حبیب السیر میرخواند
مقریزی (الخطط) ، ابن خلدون (العبر)
ابن العبری (مختصرالتاریخ الدول) ، ابوالفداء (المختصر
فی تاریخ البشر) ، ابن ایاس (بدائع الزهور) ، سیوطی
(حسن المحاضرہ) ،

منابع فرعی درس :

- ۱ - تاریخ جنگهای صلیبی استیژن رانسیمان ۳ مجلد
۲ - الاتراک العثمانيون و حضارتهم کارل بروکلیمان
۳ - فیلیپ حتی (تاریخ العرب)
۴ - حسن ابراهیم (تاریخ الاسلام الیاسی)
۵ - تاریخ الاتراک العثمانيين ، حسین لیبی

تاریخ اسلام (۳)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : تاریخ اسلام (۱) و (۲)

هدف : آشنا کردن دانشجویان بانحوه تحقیق و بررسی در مسائل تاریخی

سرفصل دروس :

تاریخ سیاسی و اجتماعی اسلام در عصر ممالیک تا سقوط امپراتوری عثمانی ، بررسی شکل گیری حکومت ممالیک در مصر ، برپایی مجدد خلافت عباسی در قاهره و مطالعه قدرت ، مشروعیت و - نقش آنان در جامعه اسلامی ، ممالیک در برابر صلیبیان ممالیک در برابر مغولان ، بررسی تحلیلی سهم ممالیک در حفظ و پیشبرد فرهنگ و تمدن اسلامی ، سلطه سلطان سلیم عثمانی بر مصر و انتقال خلافت ، بررسی زمینه ظهور و سلطه عثمانیان ، فتح فسطاط و تسلط بر مدیترانه و افریقای شمالی ، عثمانیان رقیب دینی و سیاسی صفویان ، فرهنگ و تمدن و سازمان دولتی امپراتوری عثمانی ، عثمانی و اروپا ، ضعف و تجزیه عثمانی ، نفوذ انگلیس و فرانسه ، وهابیان ، زوال عثمانی ، الغاء خلافت و آغاز جمهوری .

منابع تاریخ اسلام (۳)

منابع اصلی درس:

کتاب الولاة والقضاة (کندی)، کتاب العبر (ابن خلدون)، الخطوط
(مغزیری) النجوم الزهراء (ابن تغری بردی)، صبح الاعشى (قلقشندی)،
المغرب (ابن سعید)، تاریخ افتتاح الاندلس (ابن قوطیه)، صفة المغرب
(ادریسی)،

تاریخ اسلام (۴)

الاحاطه فی اخبار غرناطه (ابن خطیب).

منابع فرعی درس:

تاریخ اندلس (دکتر آیتی)، تاریخ الاندلس (یوسف اشباخ)، تاریخ
اسپانیای اسلامی (گونزالز پالنسیا)، هنر اسپانیا (تورس بالباس)، اسپانیا
اسلام (کروزناندز)، اسلام در اسپانیا (قراسی) تاریخ مسلمانان در سیسیل
(نالینو).

تاریخ اسلام "۴"

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : تاریخ "۱" و "۲"

هدف :

سر فصل دروس : تاریخ سیاسی و اجتماعی افریقيه و مغرب و اندلس .

فتح افریقيه ، رستمیان ، اغالبه ، مرابطان ، موحدان ، بنی حفص ، شریفان

مراکش . . . تاسلسله عثمانی ، سازمانهای سیاسی ، اقتصادی و . . . . .

آثار علمی و هنری .

تاریخ سیاسی و اجتماعی اندلس (وُلات اندلس از پیروزی طارق تا ورود -

عبدالرحمن داخل) ، حکومت و خلافت امویان در اندلس ، سلطه بنی عامر ،

سلوك الطوائف در اندلس (بنی عباد ، بنی زبیری ، بنی جهور ، بنی ذی النون

. . . . بنی نصر) ، بررسی علم و تمدن ، تشکیلات دولتی و وضع اجتماعی اندلس

در دوره اسلامی .

تاریخ اسلام در صقلیه (سیسیل) ، اقریطش (کرت) و دیگر جزایر دریای مدیترانه .

منابع اصلی درس :

۱- تاریخ قضات الاندلس - شیخ ابوالحسن بن عبدا . . . بن حسن نباهسی

مالقی اندلس

۲- صغته جزیره الاندلس - ابو عبدا . . . محمد بن عبدا . . . بن

عبدالمنعم صمیری

۳- المعجب فی تلخیص اخبار المغرب ، از مراکش

نام درس : تاریخ اسلام (۴)

- ۴- نفع الطیب ، احمد مقری مغربی تلمسانی
- ۵- المقتبس فی تاریخ رجال الاندلس از ابو مروان حیان بن خلف قرطبی
- ۶- بغیة الملتبس فی تاریخ رجال الاندلس - از ابو جعفر احمد بن یحیی (ابن جنی)
- ۷- الحله السیرا از ابو عبدا . . . محمد بن ابا روالانس
- ۸- تاریخ دولت اسلامی در اندلس از محمد عبدا . . . عنان

تاریخ علوم در اسلام

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشنائی با منابع اصلی علوم در اسلام

سرفصل دروس :

شناخت و بررسی تحلیلی منابع اصلی در اسلام از طریق معرفی عینی
این منابع به دانشجویان در کلاس توسط استاد و تحقیق در باب موضوعاتی
خاص در این زمینه توسط دانشجویان و عرضه و مقابله این تحقیقات
جدید در تاریخ علوم اسلامی با مآخذ اصلی آنها .

منابع اصلی درس :

کتابی نظیر : تاریخ پزشکی ایران و سرزمینهای خلافت شرقی (سیریل الگود) ،
تاریخ طب اسلامی (ادوارد یراون) ، کارنامه اسلام (دکتر زرین کوب) ، تاریخ
نجوم اسلامی (آلفونسو فلینو) علم و تمدن در اسلام (حسین نفضر) ، نظرسر
متفکران اسلامی درباره طبیعت (حسین نصر) ، تاریخ علوم عقلی (ذبیح الله
صفا) ، تاریخ علوم (تقی زاده) ، نسوی نامه (قربانی) ، کاشانی نامه
(ابوالقاسم قربانی) ، بیرونی نامه (قربانی) حکیم عمر خیام به عنوان عالم
جبر (غلامحسین مصاحب) ، ...

منابع فرعی درس :

عیون الانباء فی طبقات الاطباء ، طبقات الاطباء والحکماء (ابن جلجل) ،

تاریخ علوم در اسلام

اخبار الحکماء (ابن قفطی) ، الفهرست (ابن ندیم) ، مقدمه (ابن خلدون) ، وفيات
الاعیان ، الموسیقی الكبير (فارابی) ، رساله آثار علوی (اسفزاری) ، رسائل
اخوان الصفا ، ذخیره خوارزمشاهی (جرجانی) ، تحدیدا لاماکن (بیرونی) ،
التفهیم (بیرونی) ، دانشنامه علائی (ابن سینا) ، احصاء العلوم (فارابی) ،
صور الكواكب (عبدالرحمن صوفی) ، معجم البلدان (یاقوت) ، ...

متون تاریخی، جغرافیائی و کتیبه‌ها

تعداد واحد : ۴

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : ایجاد مهارت در قراءت و استفاده از متون اصلی تاریخی، جغرافیائی، کتیبه‌ها و اسناد به زبان عربی.

سرفصل‌ها :

۰۱. قراءت و ترجمه متون کهن و تخصصی تاریخی و جغرافیائی : با استفاده

از چاپ‌های گوناگون (سنگی، عکسی و ۰۰۰).

۰۲. کتیبه خوانی : با استفاده از کتیبه‌های موجود در آثار باستانی یا

منتشر شده در مجموعه‌ها و ۰۰۰.

۰۳. قراءت فرامین و منشورها و اسناد تاریخی.

منابع اصلی درس :

متون تاریخی :

۱- تاریخ الرسل و الملوك طبری

۲- تاریخ خلیفه بن خیاط ابن خیاط

۳- مروج الذهب مسعودی

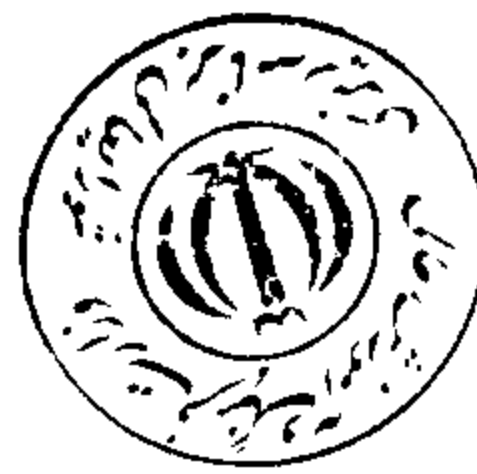
۴- تاریخ یعقوبی یعقوبی

۵- وفيات الاعیان ابن خلکان

۶- الکامل فی التاريخ ابن اثیر

۷- البلائیه و النهایه ابن کثیر

• به خود برداشته است. مورد بررسی قرار می گیرد.

۲- در منابع تاریخی و کتابخانه‌های مختلف و مجلات و نشریات علمی و فنی و ... و

۴- مسائل و مسأله این چندین

۵- المسائل و المسائل المسائل

۴- برخی جزئیات تاریخی از ذکر اینها، حاشیه و ...

۳- به برخی جزئیات تاریخی از ...

۲- معجم البلدان ...

۱- احسن التیقا لشمس ...

موضوعاتی که در این ...

اسامی : ... : میون تاریخی و ...

روش تحقیق در جغرافیای تاریخی اسلام

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشنائی با مآخذ و روشهای تحقیق در جغرافیای تاریخی اسلام

سرفصل دروس :

بررسی کتب و مآخذ جغرافیائی دوزانهای مختلف اسلام و درجه اهمیت آنها نسبت به یکدیگر •
تعیین یک موضوع جغرافیائی برای هر دانشجو که آنها بر اساس منابع
و مآخذ اصلی تحقیق نماید و در هر جلسه گزارش تحقیق را بنظر استاد
برساند •

منابع اصلی درس:

چون درس تحقیقی است باید از منابع زیر استفاده کرد:

۱- استفاده از آثار باستانی قبل از اسلام و بعد از اسلام •

۲- استفاده از متون قبل از اسلام اعم از تاریخی و جغرافیائی و ادبی •

۳- استفاده از آثار سنگنبشتهها - استوانه - مهرها و غیره •

۴- استفاده از آثار عتیقه اسلامی و غیر اسلامی •

۵- استفاده از آثار کتب جغرافیائی دورههای مختلف اسلامی •

۶- استفاده از کتب تاریخی دورههای مختلف اسلامی •

۷- استفاده از آثار ادبی دورههای مختلف اسلامی •

۸- استفاده از فرامین و اسناد دوره اسلامی •

تاریخ تعلیم و تربیت در اسلام

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آگاهی از علم آموزش و پرورش اسلام و نظام تعلیم و تربیت
وفلسفه آن

سرفصل دروس :

شناخت و بررسی منابع اصلی

بررسی فلسفه تعلیم و تربیت

سیر تعلیم و تربیت در اسلام

• اصول و مبانی آموزش و پرورش اسلام

• بررسی مختصر آموزش و پرورش در کشورهای اسلام

• ادوار آموزش و پرورش اسلام

• مراکز آموزش و پرورش اسلام

منابع اصلی درس:

• تعلیم و تربیت اسلامی • تالیف دکتر غزتی •

• تاریخ الجامعات الاسلامیه الکبری •

• تاریخ نظامیها •

معماری و هنر اسلامی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشنائی با هنرهای اسلامی در کشورهای مختلف اسلامی و تاثیر اسلام در بدهای مختلف هنر .

سر فصل دروس :

وجه تسمیه هنر اسلامی ، هنراز دیدگاه اسلام ، دوره شکل گیری هنرهای اسلامی ، مطالعه تحقیقی هنرها در دوره های مختلف تاریخی و سرزمینهای اسلامی (عصر امویان ، عباسیان ، ایران ، هند ، عثمانی ، مصر ، مغرب و اندلس) .

وضع هنر اسلامی و گسترش آن همراه با توسعهی اسلام در کشورهای اسلامی و شناخت و بررسی اجمالی ، اهم منابع تحقیق هنر اسلامی .

معماری و هنر اسلامی

منابع اصلی درس:

هنر معماری در سرزمینهای اسلامی (هوگد)، هنر اسلامی (کوئل)، راهنمای صنایع اسلامی (دیماند)، الفن الاسلامی (جورج مارسیه)، الفن الاسلامی (ابوصالح الالفی)، هنر اسلامی (تیتوس بورکهارت)، تاریخ الفن العام (الالفی)، العمارة فی سوزیا (دی نوجیه)، العمارة الاسلامیه المبکره (کریزویل)، معنی هنر (هربرت رید)، الفن والمجتمع (هو، ترجمه فتح الباب)، التصوير فی الاسلام (آرنولد)، التصوير عند العرب (زکی محمد حسن)، سر الزخرفة الاسلامیه (بشرفارس)، العمارة الاسلامیه فی نصصر (کمال الدین سامح).

زبان عمومی (۱)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : قادراختن دانشجویان کارشناسی ارشد به استفاده از متون

انگلیسی مربوط به مطالعات اسلامی

سرفصل دروس :

مقاله بیت المال ، مقاله قاضی ، مقاله برامکه مقاله جمعه ،

فلسطین و مقاله جامعه

زبان عمومی (۲)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف :
قادر ساختن دانشجویان کارشناسی ارشد به استفاده از متون
انگلیسی مربوط به مطالعات اسلامی

سر فصل دروس :

مقالات اسلام ، ایران (قسمت ادیان و مذاهب) ، غزالی (محمد بن محمد)
و الازهر .

زبان تخصصی قرآن و حدیث

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشنایی با لسان علمی اسلام شناسی

سر فصل دروس :

منتخباتی از کتاب های زیر :

- A Hand book of Islamic culture Term
- The Encyclopaedia of Islam (New edition)

((بسمه تعالی))

اصلاح و تغییر واحدهای رشته های الهیات و معارف اسلامی بر اساس مصوبه کاهش سقف واحدها

الف: واحدهای درسی دوره کارشناسی رشته الهیات و معارف اسلامی

سقف واحدها به دلایل زیر از ۱۴۶ واحد به ۱۳۵ واحد تقلیل یافته است.

- ۱- درس ۲ واحدی زیست شناسی از مجموعه دروس عمومی حذف شده است.
- ۲- دو درس فارسی ۱ و ۲ به ارزش ۴ واحد به یک درس ۳ واحدی تبدیل شده است که باید در دو جلسه ۱/۵ ساعته تدریس شود.
- ۳- دو درس زبان ۱ و ۲ به ارزش ۴ واحد به یک درس ۳ واحدی تبدیل شده است که باید در دو جلسه ۱/۵ ساعته تدریس شود.
- ۴- ارزش درس آموزش عربی (۱) از ۸ واحد به ۵ واحد تقلیل می یابد و محتوای آن تغییر نمی کند.
- ۵- ۴ واحد از دروس اختیاری حذف می شود.

ب: واحدهای درسی دوره کارشناسی رشته دبیری الهیات و معارف اسلامی

سقف واحدها به دلایل از ۱۴۶ واحد به ۱۳۵ واحد تقلیل یافته است

- ۱- از مجموعه دروس عمومی درس زیست شناسی به ارزش ۲ واحد حذف شده است.
- ۲- دو درس فارسی ۱ و ۲ به ارزش ۴ واحد به یک درس ۳ واحدی تبدیل شده است که باید در دو جلسه ۱/۵ ساعته تدریس شود.
- ۳- دو درس زبان ۱ و ۲ به ارزش ۴ واحد به یک درس ۳ واحدی تبدیل شده است که باید در دو جلسه ۱/۵ ساعته تدریس شود.
- ۴- درس آموزش عربی ۱ از ۸ واحد به ۵ واحد بدون تغییر در محتوا تقلیل یافته است.
- ۵- ۲ واحد از درس تمرین دبیری کسر می شود.
- ۶- درس فلسفه ۵ به ارزش ۲ واحد حذف می شود.

ج: تقلیل واحدهای درسی در ۵ رشته کارشناسی ارشد الهیات و معارف اسلامی ✓

۱- رشته علوم قرآن و حدیث

- تاریخ حدیث ۲ به ارزش ۲ واحد حذف می شود.
- روشهای تفسیری به ارزش ۲ واحد حذف می شود.
- زبان خارجی ۲ به ارزش ۲ واحد حذف می شود.

۲- رشته فقه و مبانی حقوق اسلامی

- احادیث فقهی به ارزش ۲ واحد حذف می شود.

- مباحث اصول ۲ از ۴ واحد به ۲ واحد تقلیل می یابد.

- زبان خارجی ۲ واحد حذف می شود.

۳- رشته فلسفه و کلام اسلامی

۱- تاریخ علم و کلام و فرق اسلامی به ارزش ۲ واحد حذف می شود.

۲- فلسفه تطبیقی به ارزش ۲ واحد حذف می شود.

۳- زبان خارجی ۲ به ارزش ۲ واحد حذف می شود.

۴- رشته ادیان عرفان تطبیقی

۱- ادیان اروپای قدیم به ارزش ۲ واحد حذف می شود.

۲- تاریخ مجادلات در اسلامی به ارزش ۲ واحد حذف می شود.

۳- زبان خارجی ۲ (متون اسلامی) حذف می شود.

۵- رشته تاریخ و تمدن ملل اسلامی

۱- شناخت مأخذ تاریخ شیعه به ارزش ۲ واحد حذف می شود.

۲- متون تاریخی، جغرافیایی و کتیبه ها از ۴ واحد به ۲ واحد کاهش می یابد.

۳- زبان خارجی ۲ حذف می شود.

بنابراین سقف واحدها در همه ۵ رشته کارشناسی ارشد الهیات و معارف اسلامی از ۳۸ واحد به

۳۲ واحد تقلیل می یابد که ۲۸ واحد آن درس و ۴ واحد پایان نامه است.

جمهوری اسلامی ایران
دائرة فرهنگ و آموزش عالی

بیت عالی

تاریخ ۱۳۷۳/۱۱/۲۵

شماره ۱۱۳/۲۶۶۳

دستور العمل اجرایی موضوع کاهش سقف واحدهای درسی
دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد
مصوب جلسه ۲۹۳ شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۳/۱۱/۲۳

- ۱- گروه‌های برنامه ریزی موظفند حداکثر ظرف مدت ۶ ماه برنامه‌های مصوب مربوط به خود را بازنگری کرده و سقف واحدها را تا حد مجاز کاهش دهند.
- ۲- برنامه‌های اصلاح شده از تاریخ ابلاغ، برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند لازم الاجرا است.
- ۳- دانشجویان شاغل به تحصیل می‌توانند بر اساس سقف تعیین شده در برنامه جدید، به تشخیص گروه آموزشی، سسه ذی ربط و بارعایت شرایط زیر فارغ التحصیل شوند:
  - ۳-۱: واحدهای درسی الزامی دوره را اعم از عمومی، پایه، اصلی و تخصصی تا سقف مجاز در برنامه جدید، گذرانده باشند.
  - ۳-۲: برای رشته‌هایی که هنوز برنامه جدید آنها ابلاغ نشده است، سقف واحدهای دوره کارشناسی برای رشته‌های فنی و مهندسی ۱۴۰ واحد و برای سایر رشته‌ها ۱۲۵ واحد و برای دوره کارشناسی ارشد ۲۲ واحد است.
  - ۳-۳: آن دسته از دانشجویانی که در مشمول بند ۳-۱ قرار نمی‌گیرند یعنی تعداد واحدهای گذرانده شده آنها کمتر از حد مجاز است، می‌توانند از نیمسال تحصیلی بعد کمبود واحدهای درسی خود را تا سقف تعیین شده برابر برنامه جدید بگذرانند، در این صورت:
    - الف: کلیه واحدهای گذرانده شده قبلی دانشجوی، حتی اگر در برنامه جدید حذف شده باشد، پذیرفته می‌شود.
    - ب: در سبب‌هایی که در برنامه جدید با تعداد واحد کمتر یا بیشتر عرضه شده‌اند و دانشجویان در سبب‌ها قبلاً گذرانده است، بر اساس همان تعداد واحد گذرانده شده از وی پذیرفته می‌شود و نیازی به گذراندن واحدهای اضافی برای آن نروس را ندارد.
    - ج: گذراندن در سبب‌هایی از برنامه قدیم که در برنامه جدید حذف شده است، برای دانشجویانی که آن درس را نگذرانده‌اند الزامی نیست.
    - د: برای فراغت از تحصیل در دوره‌های کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی ارشد پیوسته گذراندن کایه دروس عمومی (مصوب جلسه ۲۸۲ مورخ ۱۳۷۳/۶/۲۰ شورای عالی برنامه ریزی) الزامی است.

مورخ جلسه ۲۹۳ شورای عالی برنامه ریزی، مورخ ۱۳۷۳/۱۱/۲۳ در مورد دستور العمل اجرایی کاهش سقف واحدهای درسی دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد صحیح است جهت اجرا ابلاغ شود.

دکتر سید محمد رضا جاشمی کلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم وزارت فرهنگ و آموزش عالی و

معاونت محترم آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و
رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی

خواهشمند است دستور فرمائید به واحدهای مجری ابلاغ نماید.

سید محمد کاظم نائینی

دائرة ای عالی برنامه ریزی

جمهوری اسلامی ایران
ارت فرهنگ آموزش عالی

بسم الله

تاریخ ۱۳۷۳/۱۱/۲۳

شماره ۲۳/۲۶۴۹

پیوست

حداقل و حداکثر واحدهای درسی درمقاطع مختلف آموزش عالی
(مصوبات جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ مورخ ۱۳۷۳/۱۰/۲۵ و ۱۳۷۳/۱۱/۹)
شورای عالی برنامه ریزی

شورای عالی برنامه ریزی به پیشنهاد گروههای برنامه ریزی و براساس بازنگری روی برنامههای آموزشی، حذف دروس ناموفق و واحدهای غیر ضروری و ادغام شاخهها در بعضی از رشتههای تحصیلی، حداقل و حداکثر واحدهای درسی مقاطع مختلف آموزش عالی را به شرح زیر تصویب کرد. این مصوبات از تاریخ تصویب قابل اجرا است و به موجب آن مصوبات قبلی لغو میگردند.

۱- دورههای کارشناسی حداقل ۶۷ و حداکثر ۷۲ واحد
۲- دورههای کارشناسی حداقل ۱۳۰ واحد و حداکثر ۱۳۵ واحد (برای رشتههای مختلف فنی و مهندسی حداکثر ۱۴۰ واحد)

۳- دورههای کارشناسی ناپیوسته حداقل ۶۵ و حداکثر ۷۰ واحد

۴- دورههای کارشناسی ارشد ناپیوسته حداقل ۲۸ و حداکثر ۳۲ واحد (که از این تعداد ۴ تا ۱۰ واحد اختصاص به پایان نامه دارد).

۵- دورههای کارشناسی ارشد پیوسته حداقل ۱۷۲ و حداکثر ۱۸۲ واحد

۶- دورههای دکتری Ph. D. حداقل ۴۲ و حداکثر ۵۰ واحد (که از این تعداد ۱۶ تا ۲۰ واحد می تواند اختصاص به رساله داشته باشد.
در این صورت:

الف: گروههای برنامه ریزی موظف اند کلیه برنامههای مصوب رشتههای مربوط به خود را بررسی کرده و با حذف واحدهای غیر ضروری، سقف واحدها را در مقاطع مختلف تحصیلی به سطح تعیین شده فوق کاهش دهند.

ب: این تقلیل واحدها و برنامههای جدید برای دانشجویان ورودی سالهای تحصیلی ۱۳۷۳-۷۴ و بعد از آن قابل اجرا است.

ج: دانشجویان ورودی قبل از ۱۳۷۳ نیز میتوانند وضعیت تحصیلی خود را با برنامه جدید تطبیق دهند. در این صورت تطبیق واحدها و دروس با برنامههای جدید حسب مورد بر عهده شورای آموزشی گروه یا کمیته تحمیلات تکمیلی مؤسسه ذیربط است.

رای صادره جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی بخصوص تقلیل واحدهای درسی درمقاطع مختلف تحصیلی صحیح است به مرحله اجرا گذارده شود.

دکتر سید محمد رضا هاشمی گلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی
معاونت محترم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
و رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی
خواهشمند است به واحدهای مجری ابلاغ فرمائید.

سید محمد کاظم نائینی

مدیر شورای عالی برنامه ریزی

۲۱۹